Nr 1. Årg. 18. 1960.

GUSTAVSBERGAREN

UTGIVEN AV
DISKUSSIONSCIRKELN
FORUM
I GUSTAVSBERG

GUSTAVSBERGAREN
Utgivningsort och adr.: Gustavsberg
Postgiro 27 51 73
ÅRG. 18 FEBRUARI 1960 Nr 1

Redaktör och ansv. utgivare: Gösta Dahlberg, Gamla vägen 6, Gustavsberg, bost.tel. 303 59

Kassa o. Exp.: Harald Lindholm, Lugnet, Gustavsberg, bost.tel. 300 80

Övr. red.-medl.: Fritz Berg, Yngve Nyström, Axel Öhlund

Prenumerationspris:
Helår 5: —. Utlandet 6: —

E. Olofssons Boktryckeri AB Stockholm 1960

INNEHÅLL:

	Sid.
En lagom takt	2
Forum: Understödstagaranda — Skattefuskaranda	3
Den nya motorvägen	4
Livligt i Lugnet	7
Så här arbetar vi med vår Centrumfråga	8
Kapellet nyrenoverat och återinvigt	10
Från sockenstämmorna på Värmdön	11
I Förbifarten	12
När jag började på fabriken	14
Priskurant från 1890-talet	15
Trivsam årsträff med veteraner	16
Saltstänk från Farstaviken	17
Kommunalt	18
Konsumspalten	19
Företagsnämnden	20
Soliga spalten	21
Ungdomens sida	22
Idrottsspalten	23
Fanfartrumpeten	24
Från Ingarö	25
Från mitt köksfönster	26
På tal om kvinnolöner	28
På väg från jobbet	28
Fritt Forum	29
Pastorsämbetet	30
Brevlådan	30

Omslagsbild: *Kvarnbergsskolan i södersol och snö.*

Fotos, där ej annat angivits: Hilding Ohlson

En lagom takt

Vi vill gärna vara i farten, för att så hinna med det mesta möjliga. En naturlig önskan, bara vi sen kan hålla den inom rimliga gränser. Om det dagliga arbetet är slitsamt och pressande, måste vi se till att undvika onödigt fritidsjäkt, för annars blir det inte mycket bevänt med sinnesron och harmonin.

Våra läkare har åtskilligt att förtälja om vad oro, ängslan och trasiga nerver kan ställa till. Dessa bekymmersamma företeelser är självfallet inget nytt, men det är utan tvivel i tilltagande, och det är ett varnande tidstecken. En mängd samverkande orsaker torde bidra till denna situation. En allmän standard- och prestigesträvan har mycket på sitt samvete. Många andra inflytelser spelar också in.

Hetsen och farten tycks ha en viss benägenhet att gå oss i blodet och att sätta förnuftet ur funktion. Vi har rika tillfällen till egna iakttagelser på oss själva och andra. Dagsnyheternas dystra budskap om olyckor och ond, bråd död talar sitt kusliga språk. Den ena händelsen efter den andra gör oss ganska avtrubbade och okänsliga, såvida det inte är vi själva eller våra närmaste som drabbas.

Den allra minsta eftertanke borde vara nog för att förmå oss inse att onödiga risker bör undvikas. Att slita på hälsan och nerverna i onödan är inte klokt, och att leva farligt är inte förenligt med vår personliga säkerhet och trivsel. Allt detta inser vi — och ändå kan det vara svårt att alltid hålla en lugn och förnuftig livsstil.

För ett halvsekel sedan var jordbruksaposteln P. J. Rösiö en av vårt lands mest uppmärksammade personligheter. Hans offentliga gärning tog sin början på 1880-talet och avslutades omkring 1920-talets slut. Rösiö var inte endast en oöverträffad lantbrukslärare utan verkade även som allmän väckare och folkfostrare. En effektiv insats i livets tjänst satte han högt men varnade samtidigt för en meningslös och utarmande hets. I det stora verket Revolt skisserade Rösiö sin kultursyn, och där behandlar han en mångfald livsområden. En av de många sentenser han där format, är denna: "Jag vill se en människa sitta tänkande i ro utanför sin stuga i skogen".

Det vore lyckligt om denna Rösiös önskan bleve en allmän livsnorm. Vi behöver tid för stilla ro och begrundan, och gärna ute i naturen, om så kan ske. Vila och besinning måste få plats i vårt program, om vi ska klara oss helskinnade till kropp och själ.

Vi drömmer kanske om att få "sitta tänkande i ro utanför vår stuga i skogen" eller att på något annat sätt söka avkoppling och rekreation. Men vägen ut till våra mål passerar vi kanske helst i ilfart. Vore det inte bättre att redan från början ta det en aning lugnare, för att kunna njuta även av färden? Och har vi inte alltid tillfälle hämta vederkvickelse av stillheten i naturen, kan vi söka skapa lugn och harmoni i sinnet, vilket är det mest väsentliga. Små stunder av vila och meditation är en god sak, även om de förläggs till den egna bostaden. Miljön betyder långt mindre än sinnelaget. Är vi hetsade, upprivna och nervösa, blir det klent med sinnesron och återhämtningen, var vi än sedan söker en stilla undanflykt från dagslarmet.

Livets djupaste spänning och glädje har inget att skaffa med fartsensationer och fläng. Det är i första hand en fråga om vår egen syn, anda och inställning. Om vi lyckas tillägna oss en god portion lugn och besinning, kan vi väl också i någon mån föra dessa egenskaper vidare. Det personliga föredömet är en av kungsvägarna till en mera rofylld och trivsam tillvaro. Genom att sprida förnuftiga impulser i vår egen krets, gör vi en insats i livets och glädjens tjänst.

Det är inte lätt att hålla alla irriterande inflytelser och jäktsuggestioner på avstånd. Men vi kan nå en god bit på den vägen, om vi bara vill. Vi kan göra det till en god vana att inte oroas eller förargas av futtigheter och småsaker. Vi kan fostra oss till en högre grad av tolerans, jämnmod och självständighet. Då blir vi ganska osårbara, och då finner vi nog den livsstil och takt, som passar oss.

V. J.

Varmare, vackrare vardag — med det menar jag den vardag, där kärlekens mönster tråd för tråd slås in i den varp av idel hållfasta evighetstrådar, som en gång för alla är spänd i vårt liv. Men för inslaget, mönstret, svarar vi ju i hög grad själva. Ty tillika med varpen — ränningen i vår livsväv — har vi ju alla fått en underbar frihet att välja och bruka för själva inslaget i trådarna. Ett inslag, präglat av ljus, frid, glädje, barmhärtighet, ja, kärlek, *eller* ett inslag, präglat av kiv, hat, förbannelse och annat sådant.

Britta Holmström, IM

Understödstagaranda — Skattefuskaranda

Svensken har det bra. Materiellt ingen nöd och inget lidande. Genomsnittsmedborgaren synes ha sitt på det torra. Hygglig bostad, radio, TV, telefon, ja kanske bil och sommarställe eller pengar till att resa bort under semester och annan längre arbetsfri tid. Våra barn och ungdomar har också blivit delaktiga av standardhöjningen. Samhället ser numera med vänliga ögon på ungdomen och lämnar hyggliga ekonomiska bidrag till fritidsverksamhet inom och utom föreningar, ungdomslokaler, idrottsplatser m.m. Bidrag till studiecirklar och stipendier till studerande ungdom ges det mer av nu än tidigare. Samhället, d.v.s. vi medborgare, har råd att vara generösa eftersom vi betalar avgifter (skatter) till detta.

Då och då förfasar vi oss över hur samhället förvaltar våra inbetalda avgifter. Ibland med rätta men oftast utan någon vetskap om de verkliga förhållandena. De huvudsakliga klagomålen läggs på olika sociala organ, som i allmänhet anses som alltför slapphänta. "Understödstagaranda" har blivit något av ett slagord. Därmed vill man ha sagt, att stora grupper av medborgare oberättigat ligger samhället till last. Vi, som har att syssla med hjälpsökande medborgare, möter emellertid sådana understödstagare mycket sällan. Mestadels är det sjuka, arbetsoförmögna, psykiskt särpräglade människor som är i behov av hjälp. Många bland dem måste t.o.m. övertygas om att det är fullt i sin ordning att ta emot den hjälp som samhället kan lämna.

Släpphänthet *kan* förekomma, men då är det för det mesta som en följd av bristande personella och andra resurser hos de olika hjälporganen. När man i dagspressen i början av år 1959 hade långa artiklar om en ensam mors väl tilltagna socialhjälp så var uppgifterna riktiga i avseende på beloppets storlek. Men kunde man utan vidare slå fast att det i detta fall var fråga om "understödstagaranda" eller var det fråga om en människa i materiell och andlig nöd? Var samhällets insatser riktigt avvägda och hade dess tillgängliga resurser använts väl? Vad vet vi. Detta är emellertid frågor man gör sig. En större effektivitet och ökat kunnande samt inte minst en bättre samordning är, som vi ser det, det aktuellaste behovet inom olika sociala och mentalvårdsorgan för att råda bot på förefintliga avarter.

"Understödstagarandan" kan väl betraktas som ett slags fusk i den samhälleliga ekvationen. Men det finns andra slags fusk som man inte talar om med fullt så stora bokstäver, nämligen tjuvåkning på de kollektiva transportmedlen, dvs spårvagnar, bussar, tåg, uraktlåtenhet att betala radio- och TV-licenser etc. Vad är detta annat än ett parasiterande på dem som fullgjort sina skyldigheter i dessa avseenden?

Men låt oss se på en annan sida av samhället, nämligen vårt skattesystem. Osökt glider tanken här över på det alltmer florerande skattefusket. Vad är det i princip för skillnad på en medborgare som lider av "understödstagaranda" och en som medvetet undanhåller stat och kommun stora belopp genom skattefusk?

Vårt skattesystem är "byggt på en illusion, onaturligt, orättvist", vilket medger skattefusk på omkring *en eller annan miljard om året*. Uttalandet är en känd stadsfiskals och taxeringsordförandes. (FIB 52/1959). Om dessa pengar influtit till statskassan hade *omsättningsskatten* kunnat undvikas och följaktligen sparat någon hundralapp åt varje familj.

Självfallet har vi alla förstått att ett visst "undanhållande" funnits, men att det var och är så omfattande hade man väl inte kunnat drömma om. Dessutom synes det vara satt i system hos skattefuskarna att smussla undan mindre eller större summor för egen vinning. Vanligt tycks det även vara att man har en rad förmåner, vilka i deklarationen inte upptas som personlig inkomst, t.ex. bilen som skrivs på firman men som användes helt för privat bruk. Avskrivningar för "representation" och utlandsresor förefaller också synnerligen populärt. Hur kan detta vara möjligt?

Beskattningssystemet bygger på den enskildes ärlighet, och detsamma gäller för understödstagarna. Medborgaren lämnar själv skatteuppgifterna. Är man löntagare får taxeringsmyndigheterna en bekräftelse från arbetsgivaren på inkomstens storlek. Liknande kontrolluppgifter finns inte för den som har egen rörelse, är fria yrkesutövare el. dyl. Skattefria förmåner av stor omfattning kan den senare gruppen tillgodogöra sig, vilket inte är möjligt för löntagarna. Genom begränsade kontrollmöjligheter medger alltså dagens skattesystem fusk.

"Understödstagaranda" — "skattefuskaranda" synes i viss omfattning blomstra i vårt land. Vilket kostar samhället mest? Svårt att säga, men mycket talar för att skattefuskarna drar de största vinsterna på samhället. I båda fallen rör det sig om osolidariska handlingar, vilka är till förfång såväl för den enskilde medborgaren som samhället i sin helhet. Det är hög tid att samhället utrustar sina organ som har att handskas med understödstagar- och skattefuskarandans företrädare på ett rimligt sätt, så att dessa tendenser stävjas. Tidiga ingripanden, effektiv kontroll leder till bättre förhållanden. Det är lättare att stämma i bäcken än i ån.

Clarence Blomström

Den nya motorvägen

Värmdövägen i framtidsperspektiv

Planeringen för den nya Värmdövägen fortskrider, men tyvärr torde det dröja många år innan byggandet kan förverkligas.

Den del av den nya Värmdövägen, som ligger mellan oss och Skurubron har vid årsskiftet fastställts av Kungl Maj:t.

Förslaget till ny väg å denna del har uppgjorts av vägförvaltningen i länet. Vägförslaget innebär en ny väg söder om den nuvarande vägen från Skurubron till Insjön. Den korsar Kilsviken å dess sydligaste del och vid Insjön korsar den nya vägen på bro den nuvarande och går sedan över Nyodlingen. Omedelbart norr om Östra Ekedal tangeras bebyggelsen i Höjdhagen och därefter passerar den över utfyllningen av Rutens träsk och ansluter till nuvarande vägen öster om Skogsbo. Vägen är föreslagen få två körbanor på vardera 7,0 m och åtskilda av en mittskiljeremsa vars bredd varierar mellan 4 och 14 m. Körbanorna begränsas av en 3,0 m bred vägren på vardera sidan. Den totala vägbredden varierar således mellan 24 och 32 m. Vägen blir helt fri från korsande trafik och de fyra trafikplatserna Björknäs, Boo, Insjön och Östra Ekedal bli planskilda. Vägen anslutes vid Skogsbo med en cirkulationsplats. Ifrån denna utgår även den nya vägen mot Ingarö. Vägförslaget som har en längd av 12,1 km har kostnadsberäknats till 47 milj. kronor. Den höga kostnaden beror på den svåra terrängen av berg och dalar. I de senare är markens bärighet dålig och fordrar omfattande förstärkningsåtgärder. Då korsande trafik ej är tillåten blir antalet broar för korsande lokalvägar stort. Icke mindre än 21 broar ingår i förslaget och den sammanlagda brolängden uppgår till nästan en hel kilometer. En omfattande omläggning av korsande vägar ingår också, såväl allmänna som enskilda och den totala längden av dessa är c:a 4 mil. Två tunnlar har också föreslagits, vid Baggenshöjden och vid Kil. Tunnellängderna äro 70 respektive 220 m.

Vägförslaget uppdelas i två etapper, en från Skurubron till Kilsviken och en från Kilsviken till Gustavsberg. Den sistnämnda delen fastställdes utan några överklagningar, medan den förstnämnda delens fastställelse överklagades hos Konungen genom icke mindre än 44 olika besvär. Boo kommun liksom många fastighetsägare önskade en sträckning av vägen norr om nuvarande vägen med ny bro över Skurusundet. Vägförvaltningen, som undersökt det nordliga alternativet, ansåg sig icke kunna förorda detta med hänsyn till de avsevärt högre byggnadskostnaderna. Det är det av vägförvaltningen förordade alternativet som av Konungen fastställdes vid årsskiftet. I Kungl Maj:ts beslut står dock angivet att byggnadsarbetena icke få igångsättas förrän Kungl Maj:t gett sitt tillstånd. Detta tillägg i beslutet kan förutsättas ha tillkommit för att delen genom Nacka först måste utredas och påbörjas.

Den planerade motorvägen genom Nacka är föreslagen att gå helt norr om den nuvarande vägen och ansluta till Skurubron. Den är liksom delen hitom Skurubron föreslagen få dubbla körbanor, men mellan Stockholm och anslutningsvägen till Saltsjöbaden har man ansett att varje körbana bör bli trefilig. Trafikplatserna äro föreslagna vid Sickla, Augustendal, Saltsjöbadsvägen och Skuru. Trafikplatsen i Sickla blir mycket komplicerad med hänsyn till att den i framtiden skall utbyggas med anslutning till en ny väg mot Tyresö och den planerade s.k. Österleden, en vägförbindelse till Östermalm över Djurgården. Arbetsplan för vägen räknar man skall kunna vara färdig 1961, varvid dock det är osäkert om sträckningen vid Sickla skall vara klar till dess. Kostnaden för motorvägen genom Nacka har beräknats till 60 milj. kronor. För att försöka bemästra trafiksvårigheterna fram till den tid motorvägen kan bli utbyggd avser Nacka stad att redan i år påbörja utbyggnaden av den s.k. Järlaleden. Denna led innebär en förbindelseväg mellan Hammarby industriområde och nuvarande Värmdövägen vid Järla station. Genom att Järlaledens anslutning med Värmdövägen utbygges som en planskild trafikplats blir det från Järla station och till Stockholm två skilda vägar med vardera lika stor trafikkapacitet som nuva-

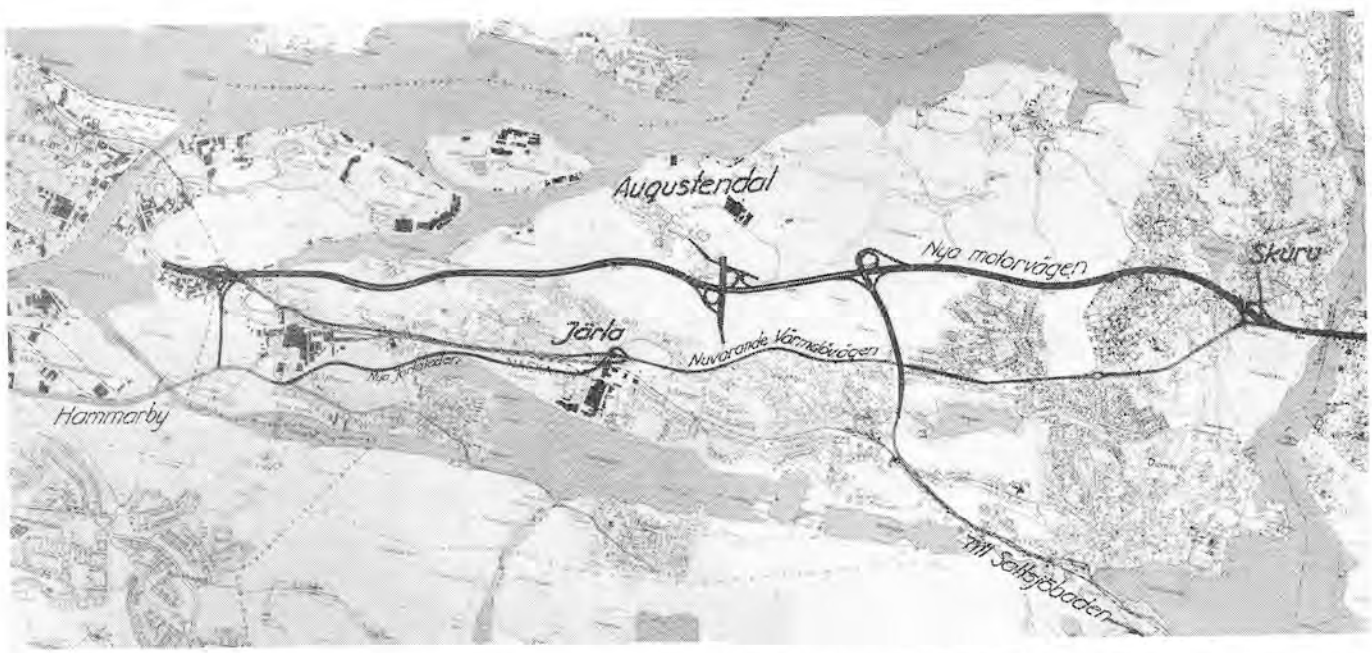

I år påbörjas den s. k. Järlaleden mellan Hammarby industriområde och Järla station, där det blir bro över järnvägen och nuvarande Värmdövägen. I nästa etapp bygges motorvägen mellan Augustendal och Skuru med anslutning till nuvarande väg fram till Järla station. I sista etappen bygges motorvägen från Sickla till Augustendal.

rande vägen har. Från Järla station skall sedan anslutningen byggas ut till Augustendals trafikplats, så att motorvägen därifrån och till Skurubron kan utbyggas i en första etapp efter Järlaledens utbyggnad.

I avvaktan på utbyggnaden av motorvägen pågår förbättring av nuvarande vägen. I Sickla har särskild gångbro anlagts över järnvägen så att den nuvarande bron kunnat byggas om till 3 körfiler och vid Nacka station har gångbro byggts över Värmdövägen. Mellan Skurubron och Lännersta pågår arbete med breddning av vägen och anläggning av gångbanor.

Vägen genom Gustavsberg

Vid Östra Ekedal finnes en trafikplats, där trafiken från och till Stockholm kommer på, respektive av, motorvägen. En ny väg från Höjdhagens busshållplats på nuvarande vägen förbi skolan över tennisbanan och genom Höjdhagen och över Stens träsk med anslutning till Skeviksvägen och Böle mosse förmedlar trafiken till och från trafikplatsen. (Delen Böle mosse-Skevik har utbrytits ur motorvägsförslaget och påbörjats som beredskapsarbete, som redan nedlagts för denna vinter).

Motorvägen går sedan i en båge i norra kanten av Höjdhagen. Vägen från Lugnet, passerar i bro över motorvägen och följer sedan motorvägen på sluttningen till Prästgården och ansluter till vid OK bensinstation. Därifrån utgår även

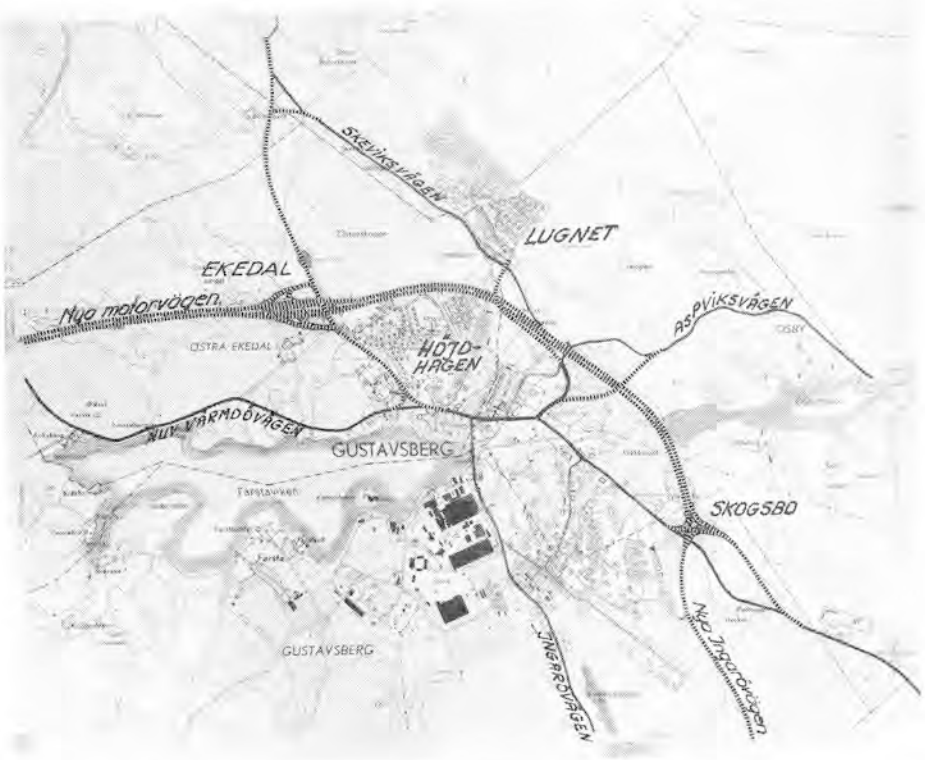

nya vägen mot Aspvik. Denna väg följer staketet vid Folkets park för att sedan gå i bro över motorvägen. till Ösbyträsk leder en gångport under motorvägen för promenerande, bastubadare och kräftfiskare.

Motorvägen följer sedan stranden av Ösbyträsk fram till gärdet nedanför Skogsbo. Här avslutas motorvägen med en cirkulationsplats, där nuvarande vägen från samhället, vägen mot Värmdö och nya Ingarövägen ansluter. Nya Ingarövägen går öster om Kvarnsjön, ansluter till nuvarande vägen vid Lemshagadal och går sedan västerut om nuvarande vägen med ny fast bro över Kolström.

Då motorvägen får trafikplatser såväl omedelbart före som efter Gustavsberg, kan den genomgående trafiken, som har ärende i samhället, (post, affärer m.m.) utan större olägenhet välja vägen genom samhället.

Se vidare detaljer på nästa sida.

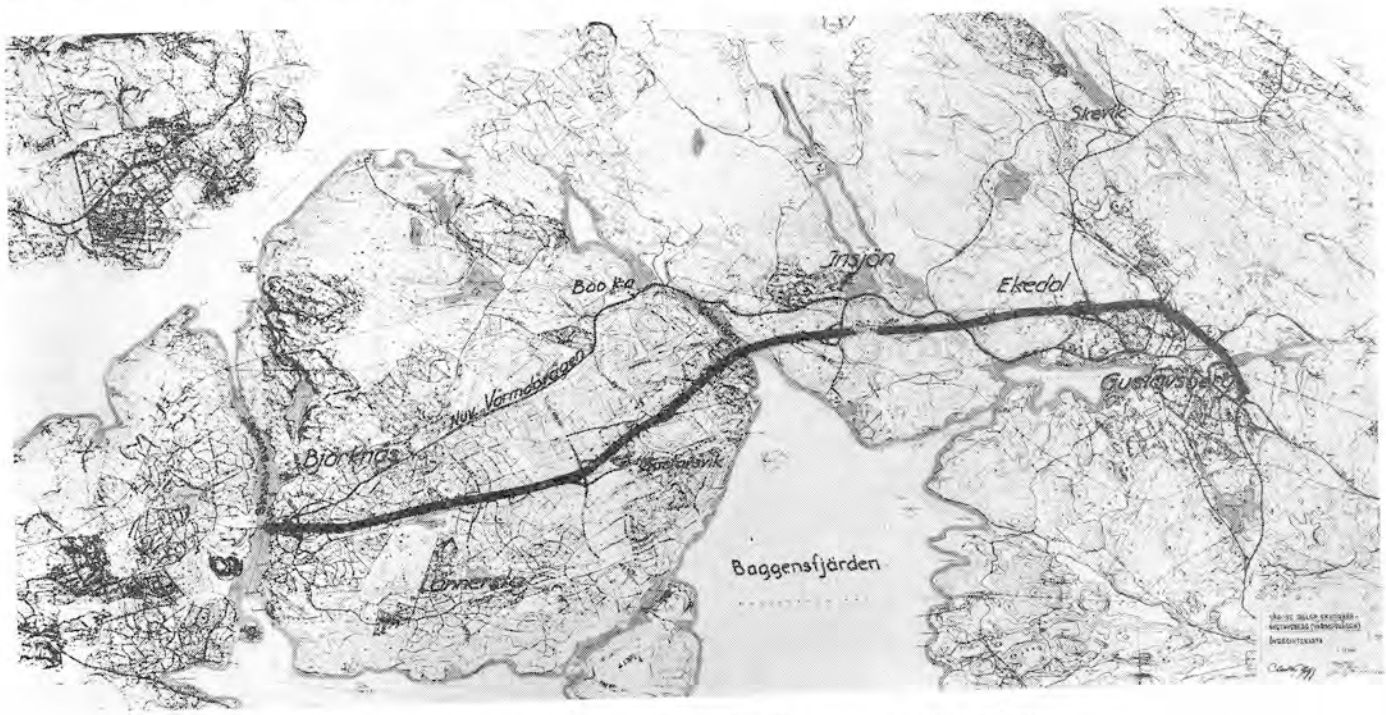

Översikt av den nya motorvägen mellan Skurubron och Gustavsberg

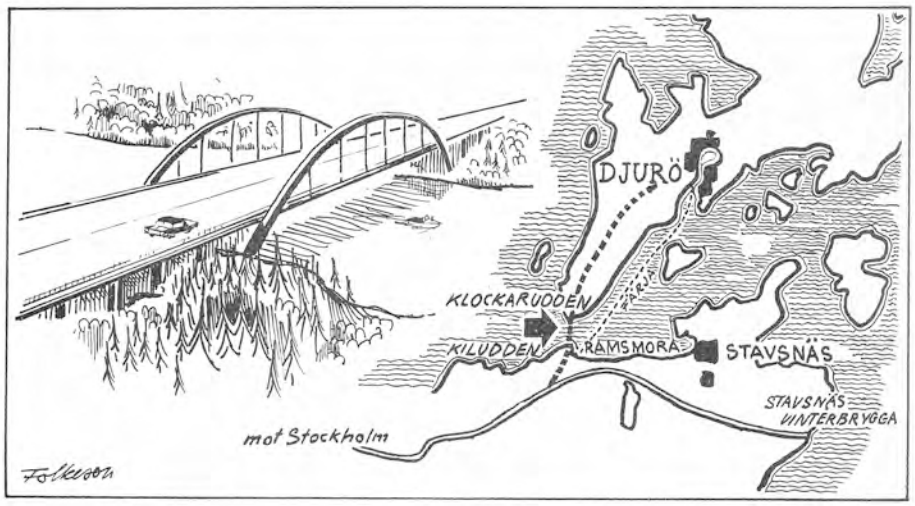

Bron till Djurö blir länets största, 498 m lång och med segelfri höjd på 20 m. Det södra landfästet blir vid Kiludden, det norra vid Klockarudden. Bron kommer att kosta 5 miljoner kronor, därtill kommer väganknytningar för 3 miljoner. Den blir färdig redan 1962 enligt vad entreprenörerna lovade landshövding Westerlind vid första sprängskottet den 13 februari.

Hur den nya bron kan komma att te sig har St. T:s tecknare Folkeson visat på bilden ovan.

Till vänster en bild av Djuröbron, vilken kan ha sitt intresse i samband med den nya motorvägen.

*

I mitten två små kartor, den vänstra visar hur motorvägen — på bro — korsar vägarna till Lugnet och Aspvik, den högra visar en detalj av trafikplatsen vid Skogsbo, där vägen delar sig till Värmdö och ny väg till Ingarö.

*

Den nedersta kartan återger trafikplatsen vid Östra Ekedal, där nedfartsvägen tar vid till Gustavsbergs centrum. Vägen till Skevik går över Stens träsk, som fylls igen. Ett hus i Höjdhagen skattar åt förgängelsen.

Men det dröjer ännu många år.

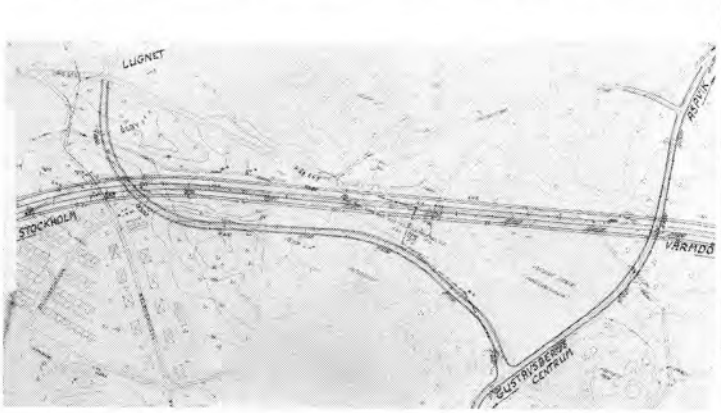

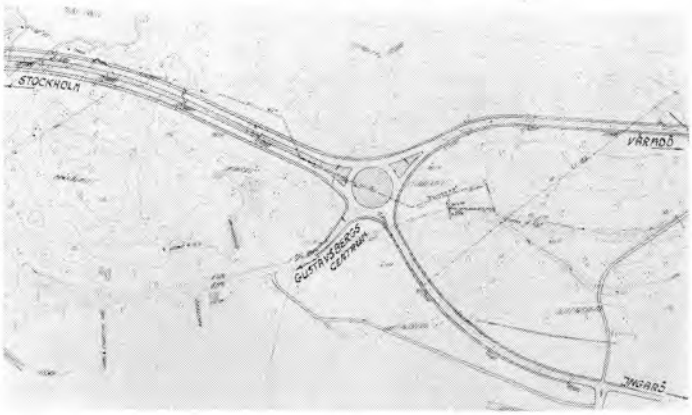

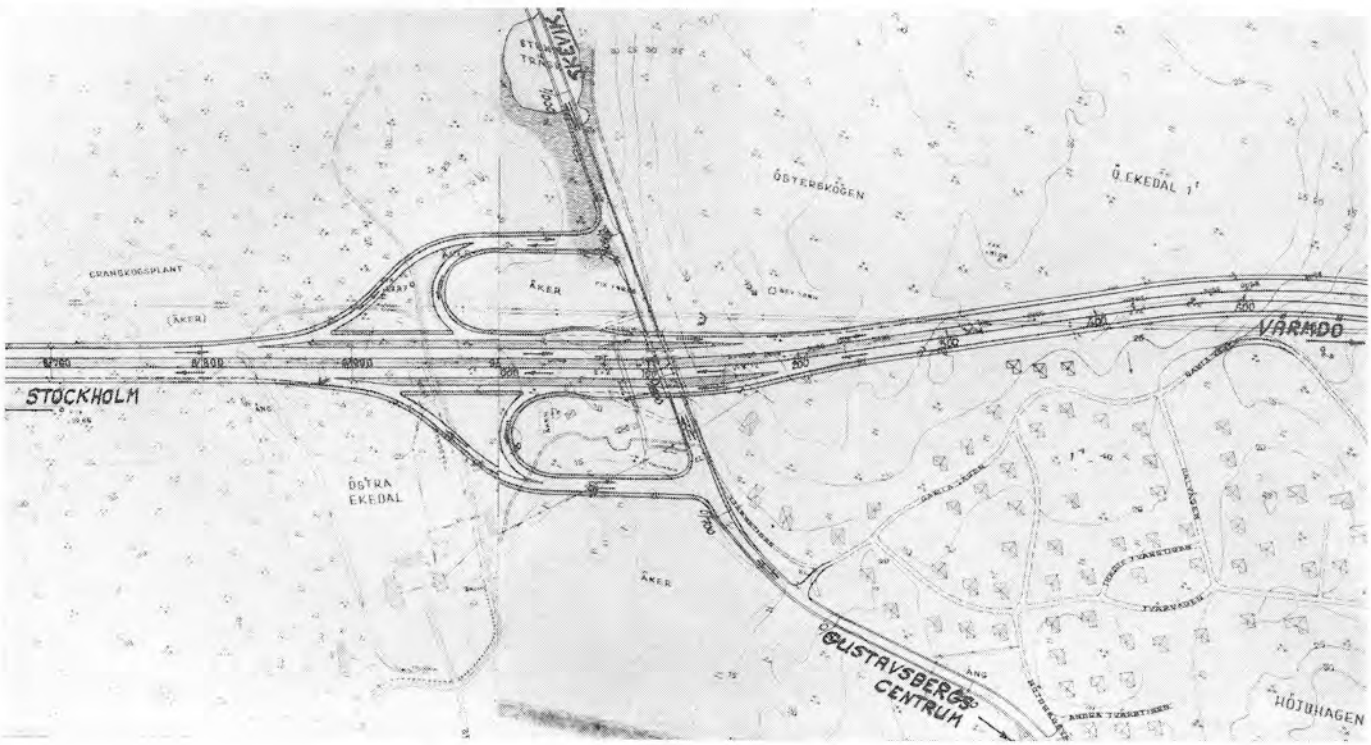

Livligt i Lugnet

Lugnetområdet, från vilket vidstående bilder är hämtade, visar liv och rörelse och en ny samhällsbildning tar form. Just nu finns där c:a 240 lägenheter och ett 50-tal egna hem. Radhusbebyggelsen om 38 lägenheter är under uppförande och torde kunna presenteras i nästa nummer.

Planer finns på ytterligare 24 egna hem och fortsatt hyreshusbebyggelse dryftas nu i Stiftelsen Gustavsbergs Bostäder. Den framtida motorvägen, som stryker förbi Lugnet, kommer säkerligen också att influera vidare utbyggnad.

De yngsta i Lugnet har tillgång till en liten isbana och en och annan kälkbacke. En härlig skidterräng ligger bakom knutarna, bl. a. med spåret till Skevik.

Nyhem, den gamla skogsarbetarebostaden, inringas av de nya radhusen och egna hemmen, och kommer bli svårt att upptäcka. Sedan den här bilden togs har flera av radhusen skjutit i höjden. De beräknas t. o. m. vara inflyttningsklara före hösten, och flera av spekulanterna på kommunens lista går nu och mäter upp för nya möbler och gardiner. — Nyhem får också sin andel av nyskapandet — vatten och avlopp torde kunna tillföras, en lyx som man inte hade förr.

Så här arbetar vi med vår Centrumfråga

Var är den kommunala planeringen? Den frågan ställdes i ett inlägg i nr 5—6 1959 av "Gustavsbergaren" under rubriken "Gustavsbergs Centrum". Invånarna i Gustavsberg blev i denna viktiga fråga inte informerade som de har rätt att bli och som de alldeles säkert är intresserade av. Därför kan det vara befogat att redogöra för Centrumfrågans historia och vidare öden. Låt mig börja med en kort redogörelse för hur frågan diskuterats och behandlats under de senaste tjugo åren.

År 1938 utarbetade arkitekt Olof Thunström vid KF:s arkitektkontor en planskiss för Centrumbebyggelsen. Arkitekt Thunström arbetade förutsättningslöst och därför betraktade de kommunala myndigheterna inte hans skisser och planer som sista ordet i den viktiga Centrumfrågan.

År 1951 blev de utarbetade planerna föremål för revideringar. Det ansågs nödvändigt att göra en del justeringar och ändringar med hänsyn till de krav som utvecklingen och nya betingelser ställde för hela vårt samhälle. Vid denna tidpunkt hade det s.k. medborgarhusprojektet skjutits fram, och man diskuterade då ett alternativ för den frågans lösning.

Frågan om medborgarhuset diskuterades också senare i samband med uppförande av en parkhall i folkparken. — Därmed kan det sägas att vi hunnit fram till den dag som nu är.

Låt mig föra läsarna till den 23 okt. 1959. Då hade kommunalnämnden sammanträde och då förde jag upp Centrumfrågan på dagordningen. Protokollet säger att "ordföranden tog upp frågan om planering av Centrum. Föreslogs att denna skulle ske samtidigt med att Konsum planerade sina nybyggnader".

Generalplanekommittén (ett kommunalt organ med uppgift att samordna olika planeringsprojekt) fick hand om hela ärendet. Denna kommitté hade sammanträde c:a 14 dagar (den 17/11 -59) efter kommunalnämnden. Man kan gott säga att kommittén — som arbetar i samförstånd med kommunalnämnden hade åtskilliga önskemål, projekt och förslag till lösningar.

Hurudan var — och är — egentligen situationen? Jag kan ge svar på frågan genom att hänvisa till hela Centrumbebyggelsens dubbelsidiga karaktär — om nu ordet tillåtes i sammanhanget. Vi måste nämligen:

1) Planlägga och i detalj precisera kommunens önskemål och behov av olika lokaliteter.

2) Självfallet ta hänsyn till — och likaså vara angelägna att lösa — Konsums lokalproblem. Ty det berör kommunens och invånarnas intressen i hög grad.

Vid kommunalnämndens sammanträde den 1 dec. 1959 låg på bordet en förteckning över lokaler av vilka kommunen anser sig ha ett aktuellt behov. Jag kan nämna lokal för t. ex. folktandvård och post.

Inom kommunalnämnden kände vi naturligtvis till Konsums planer och behov. Vi fann det därför vara både rationellt och klokt att på bästa möjliga sätt få en samordning av projekten. Kommunalnämnden beslutade därför att uppdra åt KF:s arkitektkontor att utarbeta skisser för Centrumbebyggelsen. Man underströk i uppdraget, att arkitektkontoret skulle ta alla tänkbara hänsyn till de olika lokalbehov, som nu hade förts fram.

För att fullfölja teckningen av frågans behandling i de kommunala organen kan framhållas, att jag på kommunalfullmäktiges sammanträde den 11 dec. 1959 lämnade en rapport om allt som hade vidtagits i syfte att få en lösning på den ingalunda okomplicerade Centrumfrågan.

Så långt redogörelsen för frågans utveckling och behandling under en följd av år. Till denna redogörelse vill jag framföra några synpunkter som kanske kan intressera alla invånare i Gustavsberg, vilka verkligen önskar att vi får en rationell och i alla stycken ändamålsenlig Centrumbebyggelse.

Jag begriper mycket väl att man kan tänka så här: Varför utreder man i åratal, men avstår från att sätta spaden i jorden?

Det skulle ta mera utrymme än vad "Gustavsbergaren" kan ställa till förfogande, att ge ett fullödigt svar, men några väsentliga frågor måste dock kommenteras.

1). Befolkningsutvecklingen i Gustavsberg har visat en stadigt stigande kurva från 1938 års skisser och planer fram till nu. År 1938 hade vi 2309 invånare i kommunen. Vid senaste årsskiftet var befolkningssiffran 5097 därav 608 boende på Ingarö. Det säger sig självt att de kommunala myndigheterna måste ta hänsyn till de samhällsförändringar som en sådan utveckling åstadkommer. Därtill är att märka, att under denna tid har kommunen genomfört den mest omfattande bostadsbebyggelse i sin historia.

2). År 1938 hade Konsum i Gustavsberg 1289 medlemmar med en omsättning på 1.480.177 kr. på sex butiker.

Vid senaste årsskiftet hade föreningen 2026 medlemmar med en omsättning av 9.637.174 kr. Butikernas antal var tretton.

Egentligen är det väl alldeles överflödigt att inför "Gustavsbergarens" läsekrets framhålla det mycket enkla och solklara faktum, att Konsum och Gustavsbergs kommun har vitala gemensamma intressen. Standardförbättringen för med sig ökade krav på service inom samhällslivets alla områden, så också när det gäller affärsverksamheten. Den ökade bilismen pockar på ytterligare utrymmen för parkeringsplatser. För att nu bara peka på ett par väsentliga ting som är dagsaktuella.

I tidigare nämnda inlägg i vår tidnings senaste nummer antyddes med ironi att Konsumbyggnaden kanske "placeras bakom Knut Anderssons gamla vedbod". Med denna artikel hoppas jag att läsekretsen fattat att vi på alla håll verkligen är angelägna att placera den *framför*.

Jag kan försäkra att uppdraget att utforma Gustavsbergs Centrum kommit i goda händer, då det överlämnades till KF:s arkitektkontor. Alla inom KF verksamma delar säkert med oss det stora ansvar som medföljer denna frågas lösning. Jag vet att jag talar på hela kommunalnämndens vägnar, då jag uttrycker en förhoppning, att Centrumfrågan i vårt samhälle skall lösas i intimt samförstånd mellan alla av denna fråga berörda parter, till glädje och gagn för alla medborgare i vårt samhälle.

Harry Pettersson.

Marssnön

Den svala snön därute faller och täcker marken mer och mer,
de lägga sig, de vita stjärnor, i varv på varv längs jorden ner.

Håll slutet än, o vår ditt öga, sov gott i blid och vänlig snö
— dess mäktigare skall du blomma, dess rikare skall sen du dö.

I. J. Wecksell

Foto S. Karsbrink

Kapellet nyrenoverat och återinvigt inför 100-årsjubiléet 1960

För att på ett värdigt sätt kunna fira sitt 100-årsjubileum beslöt Gustavsbergs Baptistförsamling på ett tidigt skede av föregående år att restaurera Kapellet. Kontakt knöts med ledningen för Gustavsbergs Fabriker, som äger kapellet. En påtagligt positiv inställning från fabriksledningens sida gjorde det möjligt att på ett mycket tidigare stadium än det först tänkta igångsätta renoveringsarbetet.

Under ledning av byggmästare Anton Skoglund påbörjades arbetet i senare hälften av oktober månad. Ytterväggarna bekläddes med fasadtegel. En magnifik entréportal och trappa med konstsmidesräcken iordningställdes. Kapprum och toaletter inbyggdes i förut döda vinklar av stora salen. Stora salen har i sin nuvarande skepnad väggbeklädnad av ädelträ i almfärg. Golvet är belagt med ekparkett. Taket är sänkt och byggt i svag valvform. En synnerligen praktisk spännbockskonstruktion gjorde det möjligt att eliminera de gamla synliga spännlinorna. Taket, som är vävklätt och vitmålat, belyses av starka lysrör, vilka skänker ett indirekt, behagligt ljussken. Tre lampetter på vardera långväggen förstärker den effektfulla belysningen. Lampetterna, tillverkade av AB Böhlmarks, Stockholm, är specialritade för Kapellet av deras arkitekt Westerberg, delvis efter en idé av byggnadskommitténs ledande kraft, Karl Ström. Den gamla höga talarstolen har försvunnit och en ny tilltalande estrad har utformats, där talarstolen har placerats till höger om det grova antikbehandlade korset, som på ett mäktigt sätt dominerar fonden. Dopgraven, som är dold, är utförd av Kolmårdsmarmor. Den har löstagbar lättmetalltrappa med ledstång — en detalj med tanke på äldre dopkandidater. Lilla salen har ommålats, och där har den gamla fondmålningen av Josef Ekberg placerats. Lösa stolar i modern utformning gör att lilla salen har ett tilltalande helhetsintryck.

Kapellet var klart för användning julafton, och församlingen utnyttjade möjligheten att fira en välbesökt julotta i tacksamhetens och glädjens tecken.

Den egentliga återinvigningshögtiden firades den 2 och 3 januari med god tillslutning. Vid lördagens enskilda samkväm representerades AB Gustavsbergs Fabriker av tekniske ledaren, ingenjör Artur Teglund och kamrer Ruben Edqvist. Ingenjör Teglund framhöll att det för Gustavsbergs Fabriker var något av en förmån att få deltaga i restaureringen av ett Guds hus och gav församlingen rådet att arbeta vidare i tro.

Söndagens återinvigningsakt leddes av distriktsföreståndare Manne Lundgren assisterad av församlingens äldstebröder. Kören sjöng under Einar Nyströms ledning. Eftermiddagens offentliga möte samlade fullt hus. Distriktsföreståndaren Lundgren framförde distriktets hälsning. Ingenjör Artur Teglund frambar ett varmt personligt lyckönskningsanförande. Direktör Paul Samuelsson talade för f.d. pastorer. För Gustavsbergs kommun talade dess ordförande, herr Harald Lindholm. Dessutom framfördes lyckönskningar av representanter för Örby och Skuru Baptistförsamlingar samt Missionsförsamlingen och Filadelfiaförsamlingen i Gustavsberg.

100-årsjubileet kommer att firas den 3 och 4 september med professor Gunnar Westin som högtidstalare. I senare delen av september avhålles en mötesserie med de kända sångarbröderna Öman från Örebro.

Församlingens Jubileumsinsamling fortsätter, och postgironumret är 51 34 93.

G. S.

Gemenskap —

vilket rikt och härligt ord!

gemenskap

vilken underbar makt i vår tillvaro!

Gemenskap är livets ljusa ton, dess varma, samlande och enande melodi. Till ömhet, värme och förtrolig gemenskap längtar vi.

Till gemenskap föddes vi. Man är mans gamman, sade de gamle. Att människan är människans glädje är också vår erfarenhet. Och den kan genom oss gå vidare.

Gemenskap — livselexir och livsmelodi. Den kan lysa upp även den mest arbetsfyllda vardag. Den gör vår strävsamma tillvaro till något av fest och högtid. Den ger åt hela livet ett högre värde, en djupare mening.

Gemenskapen i vår egen krets — hur är den? Lever den friskt och starkt? Har den gynnsam grogrund och växtkraft inombords, i våra hjärtan?

Att vårda gemenskapen — vilken stor uppgift! Här kan vi små och obemärkta vardagsmänniskor göra en stor och strålande insats. En insats i livets och glädjens tjänst.

V. J.

Varje själ som längtan bränner
Till vad ädelt är och sant
Bär uti sitt djup och känner
Evighetens underpant.

Victor Rydberg

Från sockenstämmorna på Värmdön

Läkarfrågan på 1840-talet

I samband med nu pågående utredning om behovet av ännu en läkare i Gustavsbergs provinsialläkardistrikt kan det vara av intresse att få veta något om förhållandena och problemställningar för 100 år sedan, då man i skärgården fick sin första läkare.

De gulnade bladen i Värmdö sockenstämmoprotokoll från denna tid har åtskilligt att berätta i denna sak.

Det är söndagen före jul 1842. Hos pastorsämbetet hade läkaren vid Gustavsbergs porslinsfabrik herr doktor Olov Tydén anmält det han vore sinnad att hos Kungl. sundhets-kollegium anhålla om förordnandet att inom Värmdö skeppslag få bestrida provinsialläkarbefattningen, varföre herr doktorn begärde församlingens å socknestämma avgivna yttrande om fördelaktigheten för skeppslaget av det föreslagna förordnandet. Efter skedd framställning av detta ärende förklarade sockenstämmoledamöterna enhälligt sin önskan vara att herr doktorns ansökning måtte bliva beviljad, helst herr doktorn, som till sin och sin familjs försörjning icke äger mera än sin ej särdeles betydliga lön av Gustavsbergs fabrik samt några få års-ackord av en del ståndspersoner inom församlingen, mer än väl behövde en tillökning i sina knappa inkomster, och församlingen, som till stor del består av en vidsträckt skärgård, dessutom vid inträffade farsoter och andra sjukdomsfall ej alltid kan påräkna den inom sin vidlyftiga ämbetskrets så ständigt upptagne ordinarie provinsialläkarens biträde. Varjämte ock då herr doktor Tydén under sin härvaro ådagalagt en så hedrande ömhet om ortens sjuka fattiga, församlingen ansåg för en plikt att med sitt förord bidraga till herr doktorns befordran och bibehållande inom skärgårdslaget.

Det är nu den 22 januari 1843. Allra först hade man att ta ställning till Kungl. Maj:ts nådiga stadga av den 18 juni 1842 angående folkundervisningen i riket. Det konstaterades, att denna stadga blivit till efterlevnad påbjuden och varje socken ålagd att hålla en fast skola och anställa lärare. Efter en lång och av en hedrande lugn omtanke styrd överläggning valdes den första skolstyrelsen. Det meddelades också, att Gustavsbergs porslinsbruk redan hade skolfrågan ordnad. Den anställde predikanten och barnläraren avlönades med 400 riksdaler banko.

Så kom man till läkarfrågan. Protokollet berättar: Hos pastorsämbetet hade icke allenast disponenten vid Gustavsbergs porslinsfabrik utan även flera högt aktade församlingsbor gjort framställning om nödvändigheten för Värmdö skeppslag, att å ort, som vederbör, vördsamlingen anhålla om förordnandet av en extra provinsialläkare inom skeppslaget. Såsom skäl för denna anhållan kan anföras att skeppslaget, som i omkrets innehåller nära 14 mil och har nära 6000 invånare, strödda på mer än 60 bebodda till stora avstånd från varannan skilda öar, svårligen nästan omöjligen så ofta det behöves, anlita den i Stockholm boende, inom sin vidlyftiga ämbetskrets ävensom av sin enskilda praktik inom huvudstaden så ständigt upptagne ordinarie provinsialläkaren, varav mer än många olyckliga dödsfall säkerligen inträffat och många lidanden förlängts, vilka måhända kunnat förekommas eller avhjälpas, om läkarebiträde och nödiga läkemedel kunnat i rättan tid anskaffas.

Efter skedd framställning av detta ärende, förklarade sockenstämmoledamöterna enhälligt deras önskan vara, att ovannämnda anhållan hos KB i länet göres med utbedjande av dess benägna förord för den viktiga sakens framgång, och då inom socknen, nämligen vid Gustavsbergs porslinsbruk en skicklig läkare Herr Dr Tydén är boende, önskade församlingen att Herr Dr Tydén, till vilkens skicklighet församlingen har ett så högt förtroende, och vilken redan ådagalagt en hedrande ömhet om ortens fattiga sjuka samt i anseende till Herr doktorns boningsort för ändamålet tjänliga läge, måtte framför någon annan till den föreslagna extra provinsialläkartjänsten varda förordnad. Fyra dagar senare hade pastorsämbetet inkallat ledamöterna av bondeståndet för att försäkra sig om deras medverkan i denna fråga. Ortens ståndspersoner hade ju genom att ingå årsackord med Dr Tydén i Gustavsberg sökt bereda pastoratet fördelen av att ha en i socknen boende läkares angelägna vård. Men "de få, nu närvarande av nämnda stånd kunde härutinnan inte beslut fatta". Positivt beslut i denna sak dröjde. Den 15 november 1846 antar man apotekare och han skall stå under bruksläkare Tydéns inspektion.

Redan 10 år tidigare den 13 april 1834 begär sockenstämman att läkare må stationeras på Värmdön. Smittkopporna har på 4 1/2 månad ryckt bort 36 personer. I augusti samma år väljer man sundhetsnämnd och vidare heter det: Överenskoms att inga processioner eller kalaser borde äga rum vid begravning efter i kolera döda.

Åtogo sig alla hemmansägare och innehavare att ha till hands bräder och spik till likkistor för inom Hemmesta område möjligen blivande döde i den utbrytande farsoten.

I september 1834 har KB sänt Herr Doktorn Hellman, som föreställdes för de talrikt förekommande socknemännen. Han skulle lämna behövlig läkarvård åt de i kolerafarsoten insjuknade och lämnade nu viktiga upplysningar om sjukdomens första behandling, tills Herr Doktorn själv hunne komma. Men de bästa råd vore onyttiga utan tillgångar till tjänliga medikamenter och det yrkades på anskaffandet av ett sockenapotek.

Efter någon överläggning och motsägelse av få ledamöter från Ljusterö kapell, gillade församlingen förslaget och beslöt att Doktorn skulle få uppköpa, i ortens ställe och tillsvidare vårda behövliga medikamenter. Förmögnare församlingsbor skulle betala rekvirerade medikamenter kontant. För övrigt skulle kyrkokassan förskottera medel.

V. Gezelius

Boknytt

På Ica-förlaget har utkommit en bok om *Gamla tallrikar* med samma namn. Den har fina illustrationer av Gustavsbergsporslin, bl. a, och kostar 9:75 kr.

Från Konsumentinstitutet har *"Tvättboken"* kommit om metoder, medel, redskap för tvätt. Pris 4:—. Den är som allt från Konsumentinstitutet saklig och upplysande och innehåller en del siffror av värde för varje husmor: Egenskaper hos olika tvättmaskiner, tvättmedeldosering, tvätt-temperaturer för olika tyger, kostnadsberäkningar m.m.

Skandias Kvinnobibliotek heter en ny serie småskrifter från Skandia-Norden-Liv-Skandia. Nr. 1 heter *"Är kvinnans ansvar mindre"* och innehåller en liten historik över "något mer än halva mänskligheten". Den är försedd med små trevliga teckningar. Man får den om man skriver till Skandia. Fortsättning i samma stil motses med intresse.

Värmdö Skeppslags Fornminnesförening hade sitt årsmöte i Gustavsbergs Värdshus den 21 januari under förre kontraktsprosten Lars Hedbloms ordförandeskap.

Ansvarsfrihet beviljades och till styrelse valdes prosten Hedblom, baron Carl de Geer, bankir K. E. Green, fru Iris Ekman, snickarmästare G. Lorang, kantor Rudolf Nylow, fru Britta Engvall och lärarinnan Alice Lindgren.

Efter förhandlingarna föreläste fil. dr John Nilén över ämnet: "Hembygdsvården i vår tid". Under en kaffepaus utbyttes tankar och rådslogs om lämpliga åtgärder för att dels bevara det gamla värdefulla som ännu finns kvar i byggnader och tradition, och dels skapa nytt som stämmer överens med det bevarade arvet.

Gustavsbergs båtklubb hade den 12 febr. s. k. sjömaningskväll. Kapten Sune Roman från Flottan kåserade om tågvirke och demonstrerade knopar och spitsar. Han förde med sig en hel mängd demonstrationsmaterial, så alla kunde få en välbehövlig övning. Under vintern har Båtklubben också haft en navigationskurs, och de som avlagt sina prov fick nu ur kapten Romans hand mottaga 3:e klassens förarbevis.

Sven Gillsäter inväntades troget tisdagen den 16 februari av ett 70-tal åhörare på Folkan. Den populäre fotografen berättade om tropiska äventyr och visade tjusiga filmer från söderhavet och Borneo med omnejd med havssköldpaddor, komodos och andra märkliga djurarter.

Kattorna och deras kvällkonserter börjar gå oss på nerverna. Men det är inte bara det, de har ökat i antal under de senaste åren och många har ej ägnats tillsyn, varför hyresgästernas klagomål också ökat. Nu har bostadsförvaltarna, hyresgästerna och hälsovårdsnämnden beslutat att göra en räfst och verkställt avskjutning. Så går det när man inte ser till sina husdjur, som kanske lämnats som "leksak" åt barnen.

Gustavsbergs Sportfiskeklubb visar stor aktivitet i år. Till utställningen "Fina Fisken" i Ostermans marmorhall anordnades en bussresa med ett 50-tal deltagare. Den 22 mars har man beställt Folkan för sitt årsmöte.

Konstföreningen hade som vanligt god anslutning till sitt årsmöte, då ett 100-tal medlemmar mött upp. Mötet hölls i Kvarnbergsskolan, där en vacker utställning var anordnad. Stadgeenlig utlottning ägde rum samma kväll och nu kan konstverk av bl. a. Evert Lundqvist, Lars Wellton och Gösta Granqvist pryda gustavsbergshem. Varje medlem tilldelades dessutom en Nils Zetterberg-gravyr i svart snitt. Genom utlottning av konstgods m.m. fick konstfonden för Gustavsbergs skola ett gott tillskott.

Arbetsledare- och tjänstemannaorganisationerna har haft sina årsmöten i februari. Arbetsledarna omvalde sin styrelse, som alltså består av Lennart Svensson, ordf., Erik Norberg, sekr., och John Lundin, kassör plus Tage Strindh och Erik Svensson. Årsträffen hölls på Strandvik. — SIF-arna hade sitt årsmöte den 24 februari. Till Ordf. utsågs W. Weimark, kassör blev Inge Vestin, sekr. Anna-Lisa Winroth och därtill L. Backman och Edv. Sandberg. Kvällen avslutades med en enkel supé och skottårsbal. Enligt hörsägen lär herrarna ha smitit i tid.

Folkparken förbereder just nu sin sommarsäsong. Man öppnar som vanligt den 30 april med samling kring Valborgsmässoelden. Till basarer och som vakter behöver man komma i kontakt med folk som vill offra tid och intresse för verksamheten, och som med ett glatt ansikte kan betjäna allmänheten i den vackra parken. Är du av den sorten så ring Gustav Roos, telefon 30 694.

En gädda på 15 kg blev resultatet, när gubbarna Holm och Eriksson var ute vid Vätö. Man tänkte fiska sik, men den här var nästan bättre upp.

Apropå gädda, så berättar Lennart Nordström, att han häromsöndagen fick en gädda på 5 kg vid 1/2 1-tiden. Han la' den på isen och fortsatte fisket. Vid 5-tiden bröt han opp, hängde gäddan på cykeln och for hem. När han sprättade opp fick han fram mörten och därtill en färsk abborre, som levde och börja simma omkring i vasken. Bra krut i det betet.

Daghemsföreningen, som driver "Blomkulan" och Åkerlyckan har granskat sin stat och kommit fram till att daghemsavgifterna måste höjas fr. o. m. 1 april. Man skall också göra en utredning om rörelsen på något sätt kan rationaliseras för att sänka de relativt stora kostnaderna.

När isarna bär ser man både gamla och unga anhängare i den ädla pilkningskonsten öva sin färdighet, det må nu gälla löja eller torsk. En av de ivrigaste är 87-åringen Knut Andersson, vilken vår fotograf fångat från Strandviksvägen.

Stor som ett lokomotiv är den formsprutmaskin som beställts av fabriken. Den har nämligen en längd av 10,5 meter, största bredd 4,2 meter och en vikt av 46 ton. Den kommer att placeras i nybyggnaden intill Sanitetsfabriken. Samtidigt har man förvärvat två mindre pressar som kommer att hjälpa till att utöka produktionen i nuvarande pressavdelning. Den stora pressen kan bearbeta c:a 200 ton material per timme och kan göra detaljer på 5 kg vikt. Pressen har ett formlåsningstryck på 1000 ton.

Röda Korsets Gustavsbergskrets hade årsmöte den 24 februari. Kretsen omfattar nu 409 medlemmar. Under det gångna året har c:a 1500 kr utgått i internationell hjälp och 2.000:— till hjälp inom kommunen. Efter årsmötesförhandlingarna, då styrelsen omvaldes, talade Lilli Larsson från R.K. i Stockholm om Schwedenheim i flyktinglägret Jungbrunn i Tyrolen, vilket har uppförts genom Röda Korsets Stockholmsdistrikt. Årsmötet avslutades med kaffe, till vilket Maj Borg utförde några sångnummer.

En tolv mans dansorkester gästade i februari Bergasalen. Det var medlemmar i Boo skolmusikkår. Orkestern var en glad överraskning för pojkarna och flickorna i Ungdomsträffen, och nyfiken på hur det står till med musikverksamheten hos grannens så passade vi på att få litet upplysningar av musikkårens ledare, musikfanjunkare Sture Hermansen.
— Ja, dansorkestern specialtrimmas av en kollega till mej, musiksergeant Pommer, och allt vad den kan tjäna in går till vår gemensamma kassa. Vi ska ju till Köpenhamn i år, ska du veta. Det blir dyrt men bakom vår musikkår står en aktiv föräldraförening, som arbetar för att göra det möjligt för oss att komma ut och se oss omkring, och visa vad vi kan. Söndagen den trettonde mars har vi t. ex. en stor tillställning med soaré och dans. Pekka Langer, Karl-Eric Thambert, Marianne Andersson, Lennart Hanning och en hel del andra stjärnartister kommer att medverka. Så du och övriga Gustavsbergare är välkomna till Björknäspaviljongen. Klockan 15 börjar vi! —

— Och något från Köpenhamnsresan?

— Programmet i Köpenhamn är ännu inte riktigt klart men på återfärden ska vi konsertera och spela upp till dans i Hälsingborg. Vi ska också åka ut till Sofiero och uppvakta kungen med litet musik, om han är hemma där just då.

Hemvärnschefer på studieträff.

Hemvärnscheferna i Värmdö-Ljusterökretsen var den 23—24 januari sammandragna till Strandvik. Dagarna ägnades åt genomgång av hemvärnets uppgifter vid olika beredskapsgrader och vid en utrymning av Stor-Stockholm. Övningsledare var InfBef Överstelöjtnant B. Brännström, biträdd av hvoff kapten H. Roman. Övningen ingick också i en förberedelse för ett kommande s.k. krigsspel.

Ekvallen har varit en fin tillgång denna vinter. Förutom en rad av bandymatcher, hockey-bockey och något av ishockey har en plats lämnats också för "allmänhetens fria åkning", vilket mest uppskattas av ungdomen. Fast nog borde "klubborna" ha en anvisad plats, så att nybörjarna, konståkarna och de äldre kunde få ro i sitt utövande av sin mera stillsamma sport.

Prominenta kolleger, dvs. huvudredaktörerna vid våra förnämsta soc. dem. pressorgan, gästade fabrikerna den 24 februari. Vid en lunch på Strandvik lämnade företagsledningen informationer kring Gustavsberg, varpå följde ett animerat samtal, som kom att omspänna begreppet arbetsdemokrati.

Vid det 17:e *RM på skidor* för kooperativ personal i Bollnäs den 21 februari tog fabrikens lag, Berglund, Anevret och Östlund hem ett nytt förnämligt vandringspris, uppsatt av KF:s styrelse — en bronsskulptur av Ebba Hedqvist. Konsum, Stockholm och Konsum, Mora kom närmast i prislistan. I lagtävlingen för seniorer blev det ytterligare en 1:a plats genom Östlund, Birger Andersson och Olofsson, och som krydda på det tog Allan Bergpvist och Kjell-Åke Olsén lagpriset i ungdomsklassen.

Ekvallens isbana har haft en fin säsong.

När jag började på fabriken

Jag var en rätt ung man, jag hade nyss tagit min ingenjörsexamen, när jag i slutet av förra århundradet kom till Gustavsberg för att börja min tjänst. Jag hade då att anmäla mig på det gamla brukskontoret hos fabrikens faktotum, kassören. Kassör var en för ämbetet gjord titel, som långt om länge skulle liksom bli gustavsbergarnas heliga synod. Det jag fick se var till att börja med en krökt rygg med nedhängande långrocksskört. På framsidan var figuren som bäst i färd med att räkna antalet förtjänstböcker som arbetarna lämnat in. Det var nämligen den 1:a i månaden och avlöningsräkning. Naturligtvis skulle dessa böcker lämnas in till kassören, ty någon annan person med förtroende att utföra detta arbete fanns inte. De övriga var bara räknekarlar. Kassören var klockarfar som skulle allt bestyra, och han var chefens allt i allo. På den tiden innefattade han kanske det väsentligaste i det patriarkaliska systemet, och ingenting fick ske som inte kassören skulle vara med och avgöra. Ända från vaggan till graven var man hänvisad till honom, t.o.m. när likkistan skulle beställas skedde det genom kassören. Den man, som jag kom in till var av äldre datum, och han var så inne i sin räkning att det dröjde länge innan han upptäckte mej. Då han fått brillorna på näsan, och fått reda på vad jag var för en, blev han strax den sirligaste herre, och presentation vidtog för de andra bokhållarna och slutligen för husmamsellen, som hade hand om rumsstädningen för ungkarlarna, och så anvisades mig ett rum i Gula byggningen. Där fanns många bostäder, både små och stora lägenheter. Så fick jag mina order av kassören: "Kl. 6 i morronbitti börjar vi här på kontoret och vi får börja med avlöningsräkning". På den tiden skulle man alltid vara två som arbetade tillsammans för kontrollens skull. Det spelade ingen roll om det gick sakta med räkningen, bara man var två. Den ena, som för hand hade skrivit in nära nog hela tillverkningen för hela månaden i s.k. avlöningsboken, var vanligen mycket driven i huvudräkning. Varelsen mitt emot svettades, multiplicerade och adderade och fick ofta fel resultat på vad den andre för länge sedan räknat ut i huvudet. Det fanns inga andra slags räknemaskiner än dom här gubbarna. Ja, där fick jag sätta mej uppstyltad på en hög kontorsstol. Under min första tid var jag s.k. k a s t k l a b b, som skulle vara med om allt, och användas till allting, från springpojksvikarie till representant vid bolagets kommunalstämmor i Värmdö. Överheten representerades i övrigt av löjtnanten. Sedan hade vi gubbarna B och F. F var en ganska märklig man, nyfiken på allt och alla, och han hade sina tentakler ute överallt. Varje morgon, vinter och sommar stod han vid båten kl. 7 för att se vilka som for till stan, och så nån dag efteråt ställde han alltid sina steg under ronden till den han sett fara till stan. Man kände hans ankomst på hans kraxande hosta och släpande galoscher och när han kom fram till en var den stående frågan: "Vad gjorde du i stan igår och var åt du?" Själv for han till stan då och då för att närmare studera den sköna synderskan. Gubben B., engelsman till börden, kunde aldrig lära sig uttala svenska riktigt, men han var en gemytlig själ. Båda gubbarna gick i vägen för varandra, särskilt då det gällde att studera kvinnfolk.

Måltiderna hade vi att inta på Värdshuset, och det var det enda ställe där mat serverades. Det blev att välja mellan matsedelns ständiga fläskkotlett eller biffstek. Det var en riktig sylta, där man samlades vid avlöningen — alla som hade kovan över förstås — för att öla bort kvällen. Jag gjorde där bekantskap med bl. a. de tyska porslinsmålarna som hade införskrivits för att, under konstnär Gunnar Olsson-Wennerbergs ledning utföra artistiska arbeten till 1897-års utställning i Stockholm. En fin manifestation av Gustavsbergs produkter. De verk som där presenterades var mycket vackra saker, och många njöt av de vackra kompositioner som Wennerberg skapade och som målarna omsatte på porslinet. Utställningssommaren i Stockholm var för övrigt mycket vacker, det regnade faktiskt om nätterna, men solskenet flödade på dagarna.

Arbetslokalerna var inte så förstklassig som nu för tiden. Jag minns en gång hur Wennerberg, som satt i ett ruckel i Kasern en gång lutade sig bakåt för att beskåda sitt verk. Han satt på en trebenspall och plötsligt gick den rakt genom golvet, genom att tyngdpunkten hade förskjutit sig en aning. — Porslin gick det åt och yrkesskickligheten var allmän och medfödd, ty folk var sedan länge bofasta här och dom kunde sin sak. Det blev stora förtjänster för företaget vilka lades ned på nya, för den tiden fina bostäder, vilka tills dess hade varit undermåliga. Det var inte många fabriker som kunde tillhandahålla bra porslin, och det var säljarens marknad. Ville ej kunderna ha vad som tillhandahölls fick dom vara utan. En annan inkomstkälla var bolagets båtflotta, som under hela året inseglade mycket pengar. Gustavsberg var ensam herre i Skuru- och Lännerstasundet, vars marker då var stockholmarnas förnämsta sommarnöjesplats.

J. S.

Josef Ekberg och Gunnar Wennerberg i sekelskiftets ateljé.

En gammal Priskurant

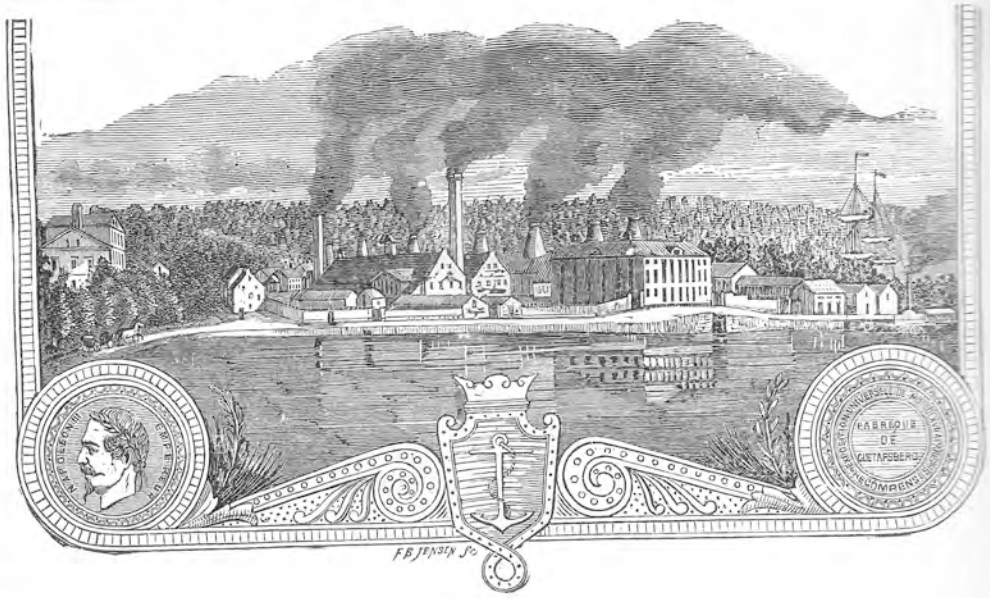

I fabrikens museum, där Johan Hellqvist ställt pjäser och skrifter i ordning, hittade vi en priskurant från 1890-talet, som väckte vårt intresse. Vi återger en sida med dåtidens så populära skulpturer och nykomponerade föremål. På denna katalogsida återfinnes bl. a. några arbeten av prinsessan Eugenie.

Vaser och serviser i ett otal variationer nyskapades, men kopierades också ofta efter utländska förebilder. Så var förhållandet med majolikavaserna. Vem skulle inte vilja köpa en vas idag till de priserna? I flera Gustavsbergshem har vi återfunnit klenoder av denna sort, och vi har fäst oss vid de varma och vackra färger med vilka pjäserna målades för hand av skickliga konstnärer.

På omslaget till priskuranten har man avbildningar av guldmedaljer, som erövrats av fabrikens porslin vid utställningar i Stockholm 1866, i Paris 1866 och 1878, i Wien 1873, Moskwa 1873, Köpenhamn 1872, Filadelfia 1876 m. fl. På innersidan meddelar man att man till kundernas tjänst upprättat telefonförbindelse mellan fabriken i Gustavsberg och kontoret vid Lilla Nygatan 14 i Stockholm.

Att det bolmade ur de flitiga fabrikerna framgår tydligt av omslagsvinjetten.

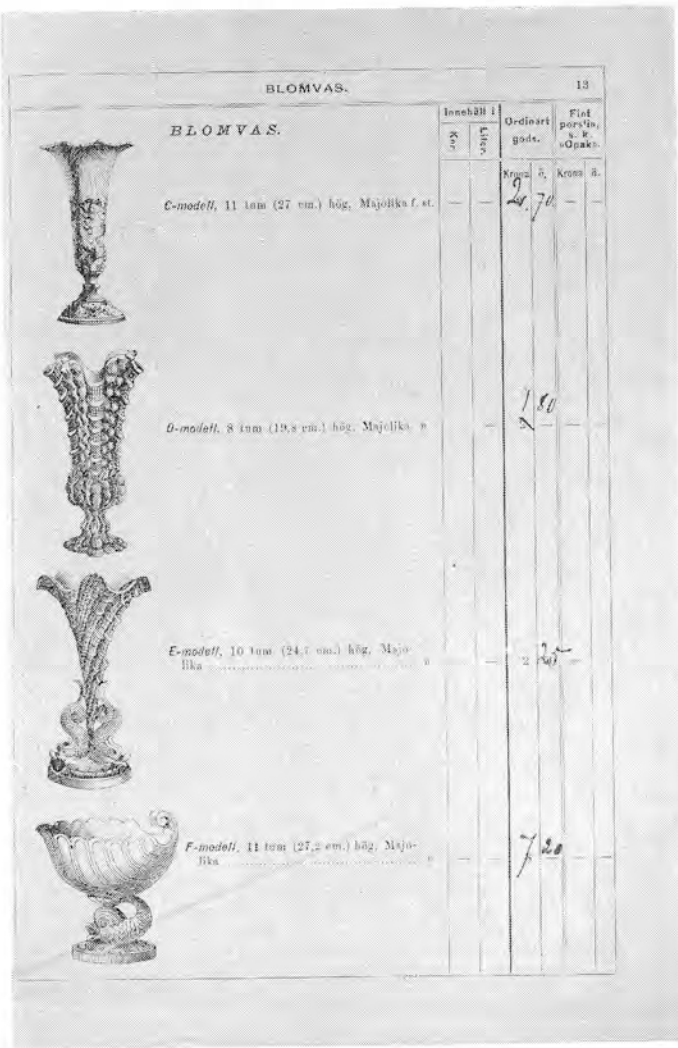

Trivsam årsträff med veteraner, som arbetat över 3500 år

Den sjätte veteranträffen hölls den 29 januari på Strandvik, där ett 50-tal medlemmar i Veteranklubben jämte inbjudna chefer och arbetsledare hade en verkligt trivsam sammankomst kring den sedvanliga supén med kalkon och glass. Vid frontbordet satt chefen Hjalmar Olson med Thyra Andersson vid sin sida, till vänster åldermannen Knut Andersson med Mai Olson, till höger Artur Teglund med Anna Säfström som bordsdam, och runt om gamla kända ansikten från Veteranfesterna, till och med några veteraner, som var med, då veteranerna hade debutträff under krisåren i en mindre krets på Farstavik. I dag räknar Veteranklubben 63 medlemmar, som tillsammans har avverkat över 3.500 arbetsår vid Gustavsbergs fabriker.

Vid hedersbordet satt de nyinvalda: Anders Bonnevier, Ester Öberg, Elsa Andersson, Sigrid Gehlin, Alvar Wallius, Gustaf Rydell, Oskar F. Andersson, Signe Englund, Sven Johansson, Hjalmar Johnson, Albin Åhberg, Valter Johansson, Johan Sigfrid Andersson. Oskar A. Andersson var förhindrad, men fick jämte några andra veteraner, som på grund av sjukdom ej kunnat komma, en blomhälsning från Veteranklubben. En tyst minut ägnades de under 1959 bortgångna, Konrad Strömberg och Elin Persson, och frid lystes över deras minne.

I sitt hälsningstal gav Hjalmar Olson sin uppskattning åt veteransammankomsten — "den enda festmiddag som jag går med verklig glädje till". "Den innebär en djup samhörighet, där veteranerna är levande exponenter på det gamla Gustavsbergs förnämliga arbetsaristokrati. Vi kan under åren ha haft olika åsikter, men vi har hållit ihop och blivit sams, därför att alla har insett att vi behöver varandra. Vårt största problem är nu att få en lika god efterväxt, en lika fin sammanhållning, så att vi når dithän att alla, som verkar här talar väl om företaget och gör sin insats med samma glädje och skicklighet som veteranerna visat genom åren." Så trädde de fram, de unga veteranerna, för att mottaga medlemsbeviset — gratifikationen.

Gamla kända melodier framfördes av Ester Fall och Sven Pettersson, och det sjöngs av hjärtans lust. Sven Jonasson levererade med bravur "Bagarns träsk" och G. Dahlberg snubblade fram "Jubileumskarusellen" till allmän belåtenhet av applåderna att döma. — För de nya medlemmarna talade Albin Åhberg.

Han framförde veteranernas uppriktiga och varma tack främst till företagets chef Hjalmar Olson och hans älskvärda maka för den utomordentligt välordnade, trevliga, glada och goda festmåltid de alla haft äran att deltaga i. "Det känns angenämt", fortsatte hr Åhberg, "att bli ihågkommen även sedan man blivit gammal, ja kanske mera då. Det är som en strimma sol som lyser upp vägen och gör den lättare att vandra. Vi känna oss mycket tacksamma och ska bevara kvällen i ljust minne."

Efter supén visades Gustavsbergsfilmen från 1919 och Julotta i Värmdö kyrka, filmer som livligt uppskattades. Kvällen avslutades med kaffe, musik och mera sång. Man satt i små grupper och berättade minnen från förr. En mikrofon och en bandapparat skulle kunna ha räddat många gamla Gustavsbergshändelser åt framtidens återblickar. Gerhard Pehrson berättade bl. a. att hans far och han nu suttit på samma stol i 100 år. Veteranklubben avslog emellertid ett förslag att en ny stol skulle anskaffas. Den får hålla också åt Gerhards son, tyckte man.

Mai Olson och Knut Andersson, first lady och ålderman, stortrivdes,

när Sven Jonasson sjöng "Bagarns träsk"

De nya veteranerna samlade i övre våningen på Strandvik.

Kan man vara

riktigt säker på att julen är slut nu. Den högtiden har en viss benägenhet att breda ut sig över vinterhalvåret. Ett par månader innan julafton sätter affärsmännen igång den stora julklappspsykosen och sen håller de kära ungarna julstämningen vid liv en bra bit in i februari. De undrar besviket var det trevliga bruket med plundringar blev av som frodades så ymnigt hela januari. Och de minsta kånkar på julklappssäckar och frågar med en röst som verkar komma från någon djupt liggande matsmältningskanal, "om det finns några snälla barn här". Och det kan ju vara trevligt för en av åren och livet hårt luttrad moder att få gälla som ett sådant.

Vi halv- och helgamla

som länge med irritation och vemod sett den ringa anslutning som drabbat varje behjärtat försök att berika samhällets kultur eller nöjesliv, vi såg med häpen förtjusning hur skarorna tätnade när det var julgransplundring på tapeten. Samhällets ack så få samlingslokaler bågnade, tomtar höll på att få nervsammanbrott, trumhinnor spräcktes och barren åkte upp i takkronorna och ligger där till påska. För än slank man hit och än slank man dit — och än slank man in på Badkars toppgrunka bland plundringar i Bergasalen. Den som kunde gått till historien för troligt personrekord, nära trehundra stora och små barn. Om den inte ännu givnare har sin plats där, i historien, för det nästan cyniskt raffinerade sätt arrangörerna använde för att snabbt utrymma salen när programmet var slut. Det utdelades som slutkläm på ett påkostat och lekfullt kalas, papperstrumpeter med hemskt läte till alla barn. På tre röda minuter tömdes Bergasalen och rekorden i kalasbyx och slamkrypspåtagning mejades ned i samma takt som en gång i vår mogna ungdom när Gunder Hägg sprang ner dom för en löjligt liten summa per sträckmeter.

Sedan gick vi

tutande mot Lugnet, Hästhagen eller var vi nu hörde hemma och polisen höll sig lugn i tro att det var Huvudstadens socialvårdade raggare som tagit en utflykt till den natursköna landsorten. Men trumpeterna, de höll på något undantag när inte längre än till hemmets tröskel. Friden sänkte sig över hem och samhälle och den gången vägde vi inte pris mot kvalitet.

Det var en aning

förvirrande att avnjuta Gustavsbergs barnrika julgransplundringar och samtidigt kunna läsa spalt upp och neder om kris i befolkningsfrågan. När jag ser mig om i detta växande samhälle känner jag mig trygg i avseende på pensionsunderlaget. Nog skall denna massa av försigkomna människofrön kunna försörja en utskriven kåsös fram på åttitalet om hon stoppar så länge.

I dag

skall jag förvisso icke viska om varifrån jag stammar. För det att han är därifrån, den där mörkmannen biskop Giertz också. Så det är min sju inget att skryta med längre. Men för att nu återgå till befolkningsfrågan, så har ni märkt att det blåser rätt vänliga vindar kring flerbarnsfamiljerna. Det var det jag kände på mig när vi halkade över tvåbarnsgränsen, nu verkar det närmast genant att inte ha flera än tre framtidshopp. Vem vet, man kanske kan vänta sig att flerbarnsfamiljer får förtur till rymliga stugor och radhus. Jaså inte det, nä, nä. Va, skall vi veta hut, har vi fått höjda barnbidrag? Ja det har vi ja, tack för det, en höjning som gör cirka den summa per kvartal som omsen äter upp per månad.

Tänk

att det var en röst häromdan som försökte övertyga mig om att det fortfarande finns fäder som lägger beslag på barnbidraget för egen del. Det låter som en rövarhistoria men det lär vara sanning. Vid det här laget borde det rimligen vara klart för alla att det i första hand är modern som skall se till att de pengarna användes för barnens behov. Det är givet att det finns mödrar som är olämpliga bärare av ekonomiskt ansvar. Goda och mindre goda egenskaper är inte fördelade efter kön utan högst individuella. Men det står nu i lagen att modern skall ha det förtroendet och hennes lämplighetsgrad kan inte en make avgöra, som själv är part i målet, det säger också lagen tydligt ifrån. Vi har socialkuratorer med tystnadsplikt som hjälper vid familjeproblems lösande. Vidare kan vi naturligtvis inte blunda för att det finns fäder med sjuklig svaghet för stimulerande drycker. Här kan få mödrar klara sig av egen kraft genom svårigheterna, och bidraget till barnens välfärd får inte omsättas i alkohol. Sök hjälp, det är ingen skam, tvärtom. För varje liter far konsumerar sjunker han bara en bit ytterligare.

Vad bör man göra

när en medmänniska sjunker. Skall man vifta med änglavingarna då och klappa medmänniskan på huvudet eller skall man grabba ett rejält och ytligt sett omilt tag i henne för att få henne på torra land och i nivå med hennes egna inneboende resurser?

Nu känner jag på mig

att ni tror mig mogen för diverse kraftord om likalönen. Nej, jag tror jag väntar lite och ser om inte mina i ämnet bättre insatta medsystrar skall klara det problemet, med benäget bistånd av sina vaknande manliga arbetskamrater, som äntligen vill sopa för egen dörr. Barrikadkämpe är jag nu inte, möjligen en blek skrivbordsfäktare som biter ifrån sig ordentligt först när angreppen blir personligt påträngande.

Om sextitalet

finns ännu så länge bara gott att säga sett så här ur nationell synvinkel. Det rör sig och segar sig framåt fast många gamla bromsar gnisslar illa när reformer ändrar samhällsbilden.

Ja, så har vi haft

olympiska spel i indiankvinnans dal. Utom det att sådana tävlingar är olidligt spännande så lär de verka för internationellt samarbete och djup förståelse emellan folken. Må de? Det måste gälla en ideell och objektiv elit. Vi vanliga människor vi sitter och glanar och lyssnar och hejar på de egna kämparna och är så blågult nationella vi kan bli. Ingen skall tro att varken du eller jag sitter och svettas för en kanadensisk stålman, när Sixten är i spåret inte. Vad tävlingsidrott får oss att känna, så inte är det väl ädel internationalism, nej då är vi nog överdrivna patrioter de flesta av oss. Antingen det gäller så här stora sammanhang eller hela skalan ned till kvartersgängen. Vi hejar inte på pojkfotbollslaget från norr när vi själva bor i Hästhagen den saken är klar.

Frid!

Edla Sofia.

Gustavsbergs Fabriker har förklarat sig villigt att bidra till läkarfrågans ordnande genom att för sin interna vård anlita läkaren i större omfattning.

Detta meddelades på kommunalfullmäktiges sammanträde av den kommitté, som undersökt läkarfrågan i Gustavsberg. På kommitténs förslag beslutade kommunalfullmäktige hemställa hos Medicinalstyrelsen att två läkare får tjänstgöra inom Gustavsbergs provinsialläkareorganisation. Landstinget skulle vidare anmodas deltaga vid upprustningen av denna tvåläkarestation med utrustning o. d. Till läkarmottagningen skulle dessutom knytas en av kommunen anställd sjuksköterska.

Pensionärhemskommittén fick i uppgift av fullmäktige att åter träda i funktion för att se över pensionärernas bostadsförhållanden inom kommunen. Kommittén har ej verkat sedan 1957, då pensionärshemmet vid Lövhamra, Ingarö, färdigställdes. För pensionärerna i Gustavsbergs samhälle löstes frågan då på så vis att bostadstillägget på folkpensionerna höjdes i kommunen till 85 kr. i månaden för ensamstående pensionärer och till 130 kr i månaden för två makar. Tillägget kunde dock inte bli högre än pensionärens bostadskostnad. Genom den föredömliga politik som fabriken tillämpar ifråga om bostäder till gamla, som tidigare varit anställda i bolaget, behövde inga större problem uppstå på det området. De pensionärer i samhället, som ej hade anknytning till fabriken, kunde i stor utsträckning få bostäder i Lugnet. Bostadstillägget täckte även ganska bra de hyreskostnader, som då gällde. Sedan 1957 har dock hyrorna stigit väsentligt i såväl fabrikens bostäder som i de kommunala husen i Lugnet. Den kraftigaste hyreshöjningen tycks ha drabbat de mindre lägenheterna i Lugnet, enkelrum och rum och kök, som framförallt är pensionärsbostäder. De pensionärer, som enbart har sin folkpension att leva på, har därför nu i många fall fått det ytterst bekymmersamt. *Y. N.*

Kommunerna tävlar

Sport 60, Sveriges största motionsidrottstävling, är nu i gång. Gustavsbergs kommun har också anmält sig, och fast vi kom sent igång hoppas man att alla i kommunen boende, skolbarn, män och kvinnor ska plocka hem poäng för vår kommun. Flera ha klarat den första grenen, 5 km på skidor utan tidsbegränsning, ja några har gjort provet flera gånger och kammat hem värdefulla poäng. Skolans idrottsförening har fått i uppdrag att sälja Sporthäftet à 1 kr, där kupongerna stämplas efter fullgjort värv. Ekvallen och Skevik har fungerat som startplatser. På vår bild ser vi en av kommunalgubbarna, Fritz Berg, föregå med gott exempel.

Nästa prov blir i gång och där kan vi väl räkna med många deltagare. Man startar från Ekvallen, går till Skevik, dricker kaffe och vandrar tillbaks till Ekvallen. Det kan man hinna med flera gånger, innan nästa gren dyker upp, orienteringen med kommunala frågor vid skärmarna, i slutet av april. I juni blir det sedan cykelåkning 10 km, och under semestertiden simning. I september ordnas det sista provet, lätt friidrott, "kul med kulan" o.d. — och slutligen äger "Finalstafetten" rum under 8 dagar i oktober. Det blir lag från kommunerna på 30-talet deltagare som avlagt minst 30 prov, barn, män och kvinnor. Banan går någonstans norrifrån till Stockholm, där Kungens kanna väntar det bästa kommunlaget. Meningen med det hela är att locka alla till regelbunden motion — framtidens melodi. Köp Sporthäftet — och nyttja det!

På hedersplats 1

Oscar Johansson, som under 14 år varit Barnavårdsnämndens ordförande och nu önskat avgå, avtackades vid kommunalfullmäktiges sammanträde i december. Fullmäktiges ordförande gav honom erkännsamma ord och tack från kommunen och överlämnade en blomsterkorg, under fullmäktigegubbarnas bifallsapplåd.

Ny minneslista

Den av Gustavsbergaren utgivna Telefon- och adressförteckningen, som trycktes 1956, behöver en revidering, varför redaktionen påbörjat uppläggandet av dylik minneslista. För att få adresser, namn och telefonnummer korrigerade ber vi de av Minneslistan berörda organisationerna, nämnderna och de andra institutionerna jämte affärer och yrkesutövare att till redaktionen snarast möjligt insända nytt manuskript för denna Minneslista. För affärer och yrkesutövare kommer en mindre avgift att upptagas för att bestrida kostnaderna för tryckning.

Manuskriptet kan sändas till hr Harald Lindholm, Kommunalkontoret, Gustavsberg.

Redaktionen

Konsumspalten

Fyrtio år i samverkan

När vår förening hade fullbordat sitt 40:e verksamhetsår slutade omsättningen för året på 9.637.000:— kr med en ökning av 616.000:— kr. Årets verksamhet redovisas i verksamhetsberättelsen, som sändes under personliga adresser direkt till medlemmarna.

Sedan starten har omsättningen uppgått till närmare 109 miljoner och de redovisade överskotten till 5,2 miljoner varav c:a 4,3 miljoner har lämnats åter i återbäring och förräntning av insatser. Därtill äger medlemmarna gemensamma värden i form av fastigheter, inventarier och varulager som äro lågt värderade. Detta kommer även dagens köpare tillgodo.

Omsättningsskatten

När omsättningsskatten infördes vid årsskiftet ställde den till mycket arbete i våra butiker. Denna pålaga är givetvis ej heller någon glädjande företeelse när husmor eller husfar kommer för att göra sina inköp, men det måste nu så vara. Olyckligt nog höjdes några varuslag i partiledet omkring årsskiftet, vilket påverkade prissättningen. Köparen kunde då lätt få den misstanken att butikerna tog ut för hög skatt. Givetvis kunde det insmyga sig några fel, som dock snabbt blev rättade. Vad beträffar vår förening så kan vi redovisa att genomsnittliga pålägget torde röra sig om c:a 0,5 % lägre än skattehöjningen.

Prisaktiviteten

har under föregående år låtit tala om sig. Tack vare våra stora butiksenheter och att vi har tillfredsställande ekonomisk grund att stå på har vi kunnat vara med i svängarna. Det nya året har också haft stora rubriker om prisbomber — priskrig etc. I flera fall har det inte varit så mycket extra erbjudanden utan i många fall endast anpassning till vad konsumtionsföreningarna i Stockholm med omnejd tidigare tillämpat. Marginalerna äro dock mycket hårt pressade på ett antal större varuslag som ingår i en normalfamiljs budget. Som exempel kan nämnas att varje 10-öres sänkning av marginalen på margarin gör för vår förening 6.500:— kronor per år. Om vi däremot sänker priset på oliver eller vissa andra konserver med relativt stor procent så har detta inte så stor inverkan på helheten. Konsumbageriets stora prissänkning på matbröd i början av februari månad trots att man inte höjt för omsen vid årsskiftet väger tungt och visar även vad konsumenterna i samverkan kan åstadkomma i besparingar. Förutsättningen för att dessa priser skall kunna bibehållas är givetvis beroende av försäljningsunderlaget.

Märkesvarutopp

I rörelsens kampanj "Konsumkvittot ger återbäring — och mycket mer" ingår bl. a. presentation av de egna produkterna, som ju äro många. *Mycket mer* — är bl. a. *egen produktion.* Rörelsens insatser kan inte enbart mätas med återbäringen — vår samverkan har gjort det möjligt att bygga upp industrier — spränga karteller och sänka priserna.

Centrumfrågan

Beträffande planerna för vår centrumbyggnad så hoppas vi att den skall föras till sin lösning så snart som möjligt. *Det är ej likgiltigt* var denna fastighet blir placerad. Vi ser denna fråga *som mycket stor och helig* och anser oss också mogna *att taga ansvar,* som också kommer att redovisas för medlemmarna.

Samling till rådslag

Den 14—16 mars samlas medlemmarna till distriktsstämmor där föregående års verksamhet kommer att redovisas. Årsstämman med på distriktsstämmorna valda fullmäktige hålles sedan den 29 mars. Utöver mötesförhandlingarna blir det ett underhållningsprogram "Handels spelar upp" samt utlottning av ett antal vinster.

Vi hälsar hjärtligt välkommen.

G. M-n.

På hedersplats 2

Harry Pettersson, kommunal- o. Konsumordförande, blev föremål för många hyllningar på sin 50-årsdag den 31 januari. En jämn ström av gratulanter från företag, kommun, fackförening, huvudorganisationer, länsförbund blandade sig med de många personliga vännerna vid de dukade kaffeborden i Tallåsen. Vi önskar god fortsättning!

Cirkelkaffe
Kvalitetskaffet
till lägsta pris
Återbäring på köpet!
KONSUM

Pristagare.

I de närmaste dagarna har företagsnämnden vid fabriken ordinarie sammanträde, till vilket också 1959 års förslagsställare inbjudas. Inför Rikstävlingen som Arbetsmarknadsparterna i samarbete med TV anordnat under tiden 1 oktober—31 januari har *förslagskommittén* haft ett 30-tal förslag att granska. Ett har ansetts så pass förnämligt att det går till denna Rikstävling, medan ett dussin förslag, också de av god kvalitet, insändes till tävlingen inom KF. — Vid senaste sammanträdet inom förslagskommittén utanordnades premier för hela 1560:—. De förslagsställare som komma att erhålla minnesfat eller bokpremie för 1959 äro: *Arne Lundqvist, Martin Wikner, Börje Skohg, Olof Norén, Tage Bjurling, Albert Rydberg, Gunnar Storm, Rolf Nygren, Anita Karlsson, Fritz Jankler, Carl Augustsson, Alvar Ekmark, Hilding Lövgren, Valfrid Holmberg, Roland Fröberg, Evert Johansson, Sven Svensson, Emil Persson, Sven E. Johansson, Sven Wadström, Arne Larsson, Rudolf Berglund, Gunnar Hägg, Göte Engvall och Gunnar Sjödahl.*

Den av företagsnämnden tillsatta *utbildningskommittén* inbjöd Enhetsskolans lärarkår till *information* om företagets produktion, försäljning och administration den 10 februari. Ett 50-tal lärare hade hörsammat inbjudan och hälsades välkomna vid lunchen på Strandvik av ing. G. Enhus. I föreläsningssalen gav därefter resp. fabrikschefer upplysningar om de olika fabrikernas produkter, råmaterial och tillverkningsprocesser, varjämte ing. Teglund redogjorde för Tekniska ledningens och de olika hjälporganens uppgifter. Kamrer Edqvist, som talade om administration och ekonomi, visade i inledningen en intressant bokföringsbok, som lades upp 1850, och som sedan förts med årliga försäljningssiffror fram till vår tid. Man var förutseende i den gamla goda tiden, ty på sista bladet hade bruksherren påbjudit "att år 2009 skall en ny dylik bok anskaffas." När KF köpte fabriken 1937 hade man en omsättning på 3 miljoner kronor — år 1959 bokar vi en omsättning på 100 miljoner. Herrar Erderyd och Wollrik talade till slut om för auditoriet hur besvärligt, men ändå hoppfullt, det kan vara att få ut våra varor, varpå Artur Hald avrundade det hela med att påminna om formgivningens betydelse för våra produkter. Gustavsbergs betyder gott material, praktisk utformning och ett tilltalande utseende.

Hr Enhus sammanfattade Gustavsbergs Fabrikers motto — en industri i folkhälsans tjänst, vars produktion är inriktad på att möjliggöra en ökning av den hygieniska standarden i våra bostäder, att skapa vacker, praktisk hushållsutrustning och därigenom ge mänskorna ett rikare liv.

Efter en kaffepaus, varvid rektor Gezelius framförde lärarnas tack för denna välbehövliga, och samtidigt trivsamma information, följde en stunds diskussion om de stora ungdomskullarna och fabrikens och skolans samarbete för att få dem in i arbetsliv och vidare utbildning. Diskussionen inleddes av hr Dahlberg som ansåg att alla elever på högstadiet borde stifta bekantskap med företaget på hemmaplan, där så många olika yrkesschatteringar och utbildningsmöjligheter kan bjudas vakna och intresserade ungdomar.

Skyddskommitténs årsstatistik för 1959 visar en kraftig nedgång av olycksfallsprocenten till 3,7 per 100 årsarbetare. Föregående år, 1958, var siffran 4,8. Yrkesskadornas antal var 38, mot 50 år 1958, sjukdagarna utgjorde 1007 mot 1304 året före. — Frekvensen av skärsår tycks ha stigit och här händer det att man pysslar med dem själv, med infektion och sjukdagar som följd. Små sår och fattiga vänner ska man inte förakta. — Skärpta bestämmelser har också måst införas beträffande passagerare på truckar, traktorer och ślamkärror, vilket man helt vill slippa ifrån, då det innebär stora risker för skador. — Så snart kom-

Fröken Wigner gör ett smakfullt arrangemang av form och färg i vår vackra utställningslokal i Stockholm. Lokalen är ett beundrat objekt för svenska och utländska turister, inte minst butiksritare från hela världen.

Om en person vinner framgång i livet, överbjuda hans vänner varandra i att hylla och ära honom. Men om samma person möter motgång, begår ett fel eller brott, eller allenast misstänkes för något dylikt, då äro vännerna tysta, kyliga, klandrande.

Och dock borde det vara tvärtom. Just när svårigheterna hopas över ens huvud har man bäst behov av stöd, och det förutan går man till botten.

(C. H. v. Kock)

munen har ordnat läkarfrågan och dr Bellander kan frigöras, kan skyddsverksamheten räkna med en god förstärkning, då företaget är villigt att träffa ett avtal så att läkaren knyts närmare fabrikerna. Hur uppdraget i detalj ska utformas är i skrivande stund inte meddelat. — Bilparkeringen inom fabriksområdet är nu avlyst och särskilda parkeringsplatser anvisas söder och norr om fabriksområdet. Man utreder här frågan om att kunna sätta upp el-uttag för uthyrning till motorvärmare.

Att det börjar våras märker vi bl. a. på en mängd förhandsmeddelanden om önskade visningar av fabrik och samhälle. Ett antal stora kongresser från april till augusti har t. ex. annonserat besöksgrupper på 300 deltagare. — Samtidigt pågår korpidrotten. I korphockeyn mellan avdelningarna leder Sanitet suveränt och bärgade säkert årets lagpris, Eje Öbergs emaljtavla. — Skidåkarna från våra fabriker har visat sin klass i det vita spåret i Bollnäs, där lagpris togs av seniorer och juniorer, bl. a. första inteckningen i en vacker bronsskulptur, uppsatt av KF:s styrelse.

Sekr.

Luciafirandet på fabriken var i år inhiberat på flera håll, men dekorationsavdelningarna uppehöll traditionen. I den övre målarsalen hade arbetsborden ställts samman till ett riktigt festligt långbord, och Lucia kom med Lussekatter och sång som förr om åren.

En fontän beställd för det stora Folksambygget på Söder sysselsätter f.n. Stig Lindberg och hans medhjälpare Sven Johansson. Det är en gåva från Folksams personal och består av jättestora vaser, byggda på varandra i ett brunnskar. Vattnet kommer att stilla porla fram ur vasernas mynningar.

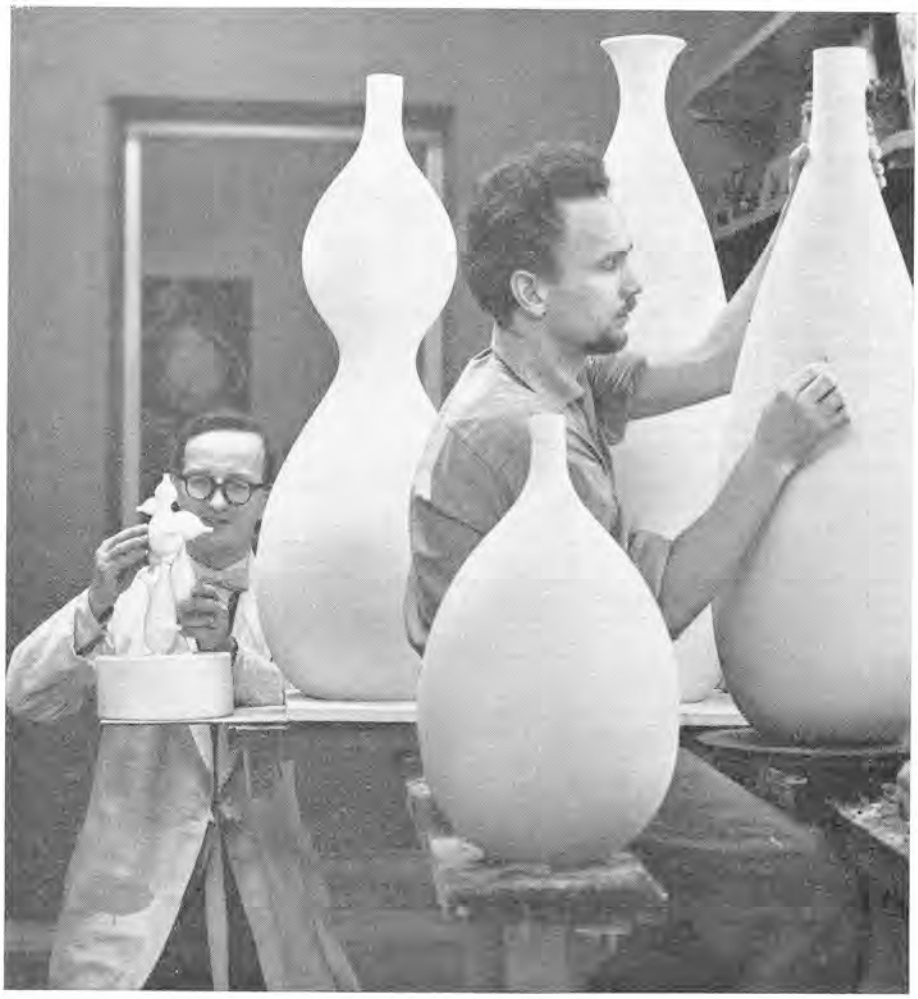

SOLIGA SPALTEN

— Varför sätter du Lappen på baksidan?

— De ä mycke ljusare där — å föresten ä filmen barnförbjuden.

(Tolkat av Wille O-n)

*

PÅ TAL OM LÖNEFÖRHÖJNING

— Direktören lovade mej löneförhöjning om firman var nöjd med mej.

— Firman kan omöjligt vara nöjd med någon som begär löneförhöjning!

*

— Storleken av er lön måste betraktas som hemlig. Alla samtal om lönen med utomstående anser firman olämpliga.

— Direktören kan vara lugn. Jag ska inte tala om det för någon. Jag skäms lika mycket som ni!

*

— Jag hör att du har fått en arvinge.

— Med min lön får man inga arvingar — bara barn.

*

Stopp, Maria! Det blev ingen löneförhöjning!

UNGDOMENS SIDA

Ungdomsträffen

Flickornas måndagsklubb på Farstaborg krympte ihop till medlemsantalet, men vi fick i alla fall ett Luciatåg utav den. Flickorna offrade några biokvällar för träning, fick så stil på det hela, och framförde en tjusig julhälsning. Ljusdrottningen Doris Pettersson var en fin representant för sitt kall. Luciafesten bjöd i övrigt på kaffe med dopp, lotterier och dans till kapellmästare Karl-Aage Holm och hans melodygossars välljud. Tyvärr fick några överförfriskade killar vända om dit de kommit ifrån eller gå hem till mamma och lägga sig. Pojkar, ni dåliga riddare av rusdrycker, ryck upp Er och kom som de gentlemän Ni egentligen är.

Under hösten och förvintern har vi haft nöjet att bättra på vårt danskunnande, genom en danskurs.

Bergasalen har även blivit cykelvelodrom, Rune Malm med partner har gjort ett framträdande. Vi har också haft besök av en ungdomsorkester från Boo, en showtrio och en jazzorkester.

Ungdomsstyrelsen har vid sitt sammanträde beslutat att sänka åldersgränsen uppåt till 21 år, myndighetsåret är alltså det sista som berättigar till inträde.

Conny

Unga Örnar

Avdelningens verksamhet startade för året med ett styrelsemöte på Skeviks friluftsgård. Yngve Nyström valdes till ordförande i en stabil styrelse på 9 man.

Arbetet i våra tio grupper sattes i gång den 13 januari då c:a 90 st. örnar hade hörsammat kallelsen. Vi har i år måst dela på oss, sålunda har vi två snickargrupper och en sjukvårdsgrupp i Hästhagen, sy- och teckningsgruppen håller till i Kvarnbergsskolan. Våra teateramatörer är i Kommunalhuset, kvar i Bergasalen finns nu endast idrottsgruppen, samhällsplanerarna och en elektrisk grupp.

Varannan söndag är det vandring per fot eller skida. Intresset för dessa vandringar är stort. 20 graders kyla hindrade inte 25 rödkindade ungar att ställa upp vid OK-macken med egenhändigt tillverkade fågelholkar under armen och vandra ut på uppsättarstigen. Till sist vill vi tacka alla bidragsgivare för deras omtanke att stödja vår verksamhet, samt meddela att Yngve Nyström och undertecknad bockar djupt för nya bidrag. Har Du något hobbymaterial eller dylikt liggande, tänk på oss!

Conny

Skolans bandylag på finalplats

I skolserien i bandy lyckades Gustavsbergs enhetsskola vinna sin grupp. Via kvartsfinalen mot Hässelby och semifinal mot Midsommarkransen avancerade laget till finalspel på Stadshagens idrottsplats. Motståndare var Nytorpsskolan, som spelat semifinal mot Lidingö läroverk. Nytorpsskolan segrade med 2—1. Våra pojkar kämpade in i det sista och föll med flaggan i topp.

Skolan har deltagit med tre lag i S:t Erikscupen i ishockey A- och B-lagen vann sina grupper och går vidare mot slutspel medan C-laget belade en hedersam 2:a plats i sin grupp.

*

Hört i skolan

Under en lektion om människokroppen viftade en pojke ivrigt:

— Magistern, pappa säger att vi härstammar från aporna!

Läraren stryker sig om hakan och svarar:

— Det är mycket möjligt min gosse, men vi kan inte sysselsätta oss med just din familj!

*

Ungdomsträffens danskurs

Ungdomsträffens danskurs i Bergasalen har nu avslutats. C:a 75 deltagare har under vintersäsongen övat modern dans under ledning av Holger Lindström, Stockholm. Vid ett avslutningssamkväm ordnades en danstävling och den vanns av paret Ulla Björk—Arne Sjösten. Den kvällen bjöd pojkarna chevaleriskt flickorna på läskdryck och tårta.

Till vänster tävlingen i full gång, till höger segrarparet.

Bandyserierna

är nu slutspelade för säsongen. För Gustavsbergs del blev det inget dåligt bokslut eftersom A-, B- och Juniorlag tog hem sina serier.

A-laget vann pokalserien klass I överlägset. I den avslutande serien mellan gruppsegrarna blev det också GIF som drog det längsta strået genom segrar över Triangeln med 7—3 och över Lidingö med 6—2.

B-laget står som segrare i reservlagsserien efter övertygande segrar. Juniorlaget passar väl in i sällskapet med seger i juniorserien. För juniorlaget har DM-spelet avancerat så långt att laget är framme vid semifinalspel.

Det återstår alltså för A-laget, vars DM-spel ej har börjat, att kröna verket med en DM-seger. Nåja, man skall väl inte ställa förväntningarna för högt men det skulle onekligen vara en fin avslutning på en av bandygrabbarna väl genomförd säsong.

Vid Radhusmästerskapen hade man i år 5 klasser för pojkar och 4 för flickor. Segrare blev: Pojkar, klass I Kjell Åke Olsén, klass II Olle Samuelsson, klass III Kjell Dahlgren, klass IV Christer Palmér, klass V Allan Thelberg. Flickor: klass I Marianne Sandqvist, klass II Kristina Palméer, klass III Lisbeth Forsberg, klass V Ann-Christin Johansson.

En vädjan

Fotbollssektionen kommer här med en vädjan till alla fotbollsintresserade att stödja och hjälpa sektionen i deras svåra ekonomiska situation. Vi lämnar nedan en ekonomisk redogörelse för våra inkomster och utgifter. Det framgår därav att vi behöver ett kraftigt handtag, om vi i fortsättningen skall kunna bedriva sektionen med så många lag som vi för närvarande har. A-lag, B-lag, juniorlag och 3 st. pojklag anmälda i förbundsserien. Dessutom har vi tänkt oss att även i sommar kunna ordna med en kvarterserie för yngre pojkar. Förra sommaren var det inte mindre än 10 lag som tävlade i denna serie, så intresset är på toppen, både hos de yngre och i seniorlagen. Vi har under ett par års tid haft en del lotterier som gett oss pengar så vi kunnat klara det någorlunda, men eftersom ungdomsfotbollen ökat i antal lag, vilket vi får tacka våra duktiga ungdomsledare för, anser vi oss icke orka med det ekonomiska. Vi ber nu alla intresserade att under kommande säsong satsa 1 krona per poäng, som A-laget plockar i serien. Givaren erhåller i gengäld ett frikort, som berättigar till fri entré på samtliga våra hemmamatcher. Vidare upplysningar om detta genom Sven Johansson, tel. 310 24, Birger Thunström, tel. 307 38, Lennart Norling, tel. 311 93.

UTGIFTER

Resor	6.300:—
Material	4.250:—
Domare	760:—
Tvätt, lagning	500:—
Försäkringar	240:—
Startavgifter	350:—
Diverse (biljettförsälj., materialförv. m.m.	1.400:—
	13.600:—

INKOMSTER

Anslag från fabriken och kommun tillsammans	6.400:—
Entréavgift	1.800:—
Ungdomsanslag	1.000:—
Medlemsavgift	400:—
	9.600:—

Som synes fattas det hela 4.000:— och detta är utom några som helst utgifter för tränare. Det har visat sig att en tränare är oumbärlig varför vi där måste öka vårt redan belastade utgiftskonto.

Red. anm. Kommunen har i dagarna beviljat sektionen ett extra anslag på 2.000:—. Men nog behövs det därtill att A-laget plockar poäng. Lycka till med många frikort!

Ingen ny stad fick vi vid årsskiftet

Perstorp spurtade men hann inte fram till konseljen i lagom tid. Men varför ska nu folk alltid bli stadsbor vid årsskiftena? Skulle det inte gå lika bra i sommartid? Vid Gustavsbergs framtida stadsinvigningsfestande hoppas jag att denna synpunkt beaktas. Ska det firas så ska det firas, och det går bäst utan överrock. F. ö. saknar många människor detta plagg, eftersom de numera hellre klär sej i bil än överrock. Nå, våra fullmäktige har väl ännu inte tänkt låta Gustavsberg vederfaras äran att upphöjas till stad. Men det går an att börja tänka på det nu. Yngve Nyström och jag ska inte behöva tänka på allt. Yngve hör nämligen också till de tänkande gossarna. (Vem är dom andra? Red. anm.) I julnumret tänkte Yngve t. ex. att Centrumplaneringen borde tas upp på allvar. Han ställde frågan: "Vem skall ta ANSVARET för Centrums utformning". Ja, vem av alla våra skämtsamma institutioner och myndigheter skall ta på sej offret att bli så där allvarlig? Det kan kanske diskuteras . . . !

Men kära Yngve

om det är så, att våra valda ombud inte känner sej kallade, så kalla på mej! Nej, nu skämtar jag. Fast allvarligt talat, en karl med trotyl i nävarna, idéer i huvudet och kommunens goda namn i bankerna, skulle kanske vara det vi behöver? Vi kan föreställa oss att han börjar med att sopa rent från Kommunalhuset (det blivande stadsbiblioteket!) fram till Farstaviken. Därefter flyttar han folkparken till öster om Ösbyträsk och jämnar det gamla området till gatunivå. Det gör han också med allt som finns bakom OK-stationen ända fram till gamla Aspviksvägen. Hus och berg smulas ner och sopas bort. Vildmarken nedanför Kvarnbergsskolan fram till Värmdövägen planar han, och där uppför vi skolan för de lägre klasserna. För här ska byggas också, inte bara röjas! Och när allt är byggt, så har vi ett fint kvarter på gamla folkparksområdet. Ända fram till Ekvallsinfarten. Och ett lika fint kvarter får vi mellan nya Lugnetvägen-Doktorsvägen — gamla Aspviksvägen — Simsalabim! Centrum är färdigt! Moderna, förnämliga och praktiska lokaler för läkare, apotekare, tandpoliklinik, sjukkassa, pastorsexpedition, polis, brandkår, systemet, frisörer m. fl. Mittemot OK-stationen ser vi Gustavsbergs stolthet. Konsumhuset! En arkitektonisk drömskapelse i exteriör, interiör, i färg, i ljus!

Rådhuset . . . nej, vad drömmer jag?

Stadshuset — menar jag, är byggt i gammal hederlig stil. (För det finns väl en sådan?) Detta för att påminna folk om att det finns annat än nöje här i livet. Som en kuriositet kan nämnas, att i detta nya men ändå så gamla hus kan samtliga stadsfullmäktige se sin ordförande, även om någon ledamot skulle råkat bli nackstyv av drag eller någon annan anledning. Som bekant, var det litet svårare med den saken i det gamla men ändå så nya kommunalhuset. Ja, nu . . . jo, att Kvarnbergets norra sida också bör bebyggas, det framförde jag i förra Gustavsbergaren. Att detta ska ske i anslutning till det Skoglundska projektet om underbyggnad av värdshuset är självklart. Att tala om detta senare projekt som avsågat är alldeles förhastat. Vad gäller Centrumparken och övriga planteringar så får vår blivande stadsträdgårdsmästare ta hand om planeringen av dessa. Men fri sikt från stadsbiblioteket fram till Farstaviken ska det vara. Ja, så här har jag tänkt mej Centrumet i staden Gustavsberg. Finns det någon som vill ta ansvar för det? Pengarna? Tja, det kanske blir ett litet besvärligt kapitel, men vi ska önska att vår "näring" ska gå bättre och bättre, ja, så bra att vi kan bygga en ny, stor fabrik för plast . . . eller kanske det är riktigare att säga konstämnesprodukter.

Nu skall jag ta tillbaka

det där om att vi behöver en "hejdundrande karl" för att genomföra allt detta. Varför inte en kvinna förresten? Nuförtiden skulle väl inte ens vännen Öhlund tycka att det vore något unikt med en "hejdundrande" kvinna? Men vad jag vill säja, det är, att vi alls inte behöver någon hejdundrande karl eller kvinna för att ordna upp Centrum. Det räcker med att sätta sprätt på våra egna valda ombud. De ska utlysa en arkitekttävlan, och tre av de bästa förslagen ska göras i modeller och utställas i kommunalhusets övre våning. Då kan alla Gustavsbergare få ett ord med i laget genom en enkel röstningsprocedur. För så ska det gå till i ett samhälle av Gustavsbergs storleksordning, när det gäller sådana här genomgripande förändringar av samhällets utseende. Inga starka män här inte! Vi väcker dom vi har, säjer Nyström, och jag håller med. Men vi ska försöka få uppvaknandet så mjukt och behagfullt som möjligt. Somliga människor har så dåligt morgonhumör.

Men blir de väckta med musik och sång

då kan de bli inspirerade till vilka stordåd som helst. Här har jag en liten melodi ur operan Rigoletto, som Jussi Björling ofta glatt oss med. Den har jag tänkt att vår manskör skulle få sjunga för våra fullmäktige i något passande sammanhang. Texten är inte originalets. Ganska svårsjungen är den också på grund av en massa trioler i melodin. Trirolig är den inte för det, eftersom den har ett djupt syftande syfte i väckande riktning. Alltså:

Ack som ett fjun så lätt —
tycks nog vårt eget vett.
Jämfört med de som har —
fullmäktig-uppdrag kvar.
Det är dock inte rätt —
sitta på detta sätt.
Yngve gol Kuckeliku! —
Upp ifrån pottan nu!
Forma till vårt Centrum. —
Som nu är blott väntrum!
Ni ett ansvar har! —
Vår valsedel fram det bar.
Och vi vill! Ej stå still! —
Centrum måste nu bliva till!
Ja, vi vi-i-i-ill, ja, vi vi-i-i-ill.
Ja, vi vi-i-ill, vi-i-ill, vi-i-ill
ej stå still, stå still, stå still, stå still!

Fanfar

Vår herre gör sina misstag ibland,
det måste vi alltid besinna.
Han skapade mannen av lera och sand,
sen gjorde han också en kvinna.

Nu säger vi alla: Hans verk var gott!
Hans manliga bild må vi hylla,
men aldrig har vi riktigt förstått
vilken uppgift kvinnan ska fylla.

Vi vet att hon inte har någon själ
och kan inte Skaparen prisa.
Men det kan mannen, det är ju för väl
och är oss till tröst och lisa.

Mäktiga biskopar, jordens salt,
slår bollar med bibelorden,
men besynnerligt är att kvinnan trots allt
kan föda präster till jorden.

Kluck, sa' det i Metallarbetaren

Från Ingarö

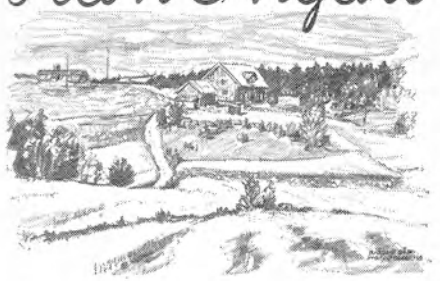

Vintern har rasat ut — ja den har varit riktigt hygglig förresten — och vi går dagligen mot ljusare tider. Isen ligger bra över isar och fjärdar, och angling och pimpling är i full gång. Storgäddan och strömmingen får se upp.

Det har avverkats en del träd på campingområdet vid Södersved — till glädje, sol och mera luft för de som har förmånen att få nyttja området under sommaren.

Ingarö arbetarkommun hade 30-årsfest på Hemvärnsgården den 23 januari med 30 trogna deltagare vid kaffet och smörgåsarna. Riksdagsman Essen Lindahl höll högtidstalet och överlämnade blommor från partidistriktet. I övrigt uppvaktade kretsens ordförande Harald Lindholm med ett varmt tack för god vakt, Gustavsbergs arbetarkommun, Värmdö Kvinnoklubb fullföljde med välgångsönskningar och blommor. Hilding Ohlson gav underhållning och fotograferade.

Den 6 februari var det syföreningen Enkronans tur att jubilera på samma plats. Föreningens ordf. fru Anna Eklund hälsade ett 50-tal deltagare i 25-årsjubileet och gav en redogörelse över Enkronans gärning genom åren, allt från den dag då fyra kvinnor satsade var sin krona, köpte en duk, broderade den i var sin hörna och sålde den för välgörande ändamål på Ingarö. Under de 25 åren har man arbetat ihop 20.000 kronor, som skänkts till olika sociala ändamål inom och utom kommunen. Vi Ingaröbor är ganska stolta över Enkronan och utbringar ett fyrfaldigt leve.

Till sist några siffror om församlingen. Vid årsskiftet räknades 608 innevånare, varav 319 män och 289 kvinnor, en ökning på 18 personer. Under 1959 ha fötts 9 och avlidit 7. De inflyttades antal utgör 87, de avflyttade voro 71.

S. L.

En gruppbild från Syföreningen Enkronans 25-årsjubileum.

Enkronans styrelse.

Från Ingarö Arbetarkommuns 30-årsjubileum.

Sist det begav sig behagade tryckfelsnisse skämta litet med mig och läsarna mitt i julbrådskan. Han satte dit ett d. i 5 l mjölk som skulle höra Sjuskinnsgröten till. Vilken husmor som helst förstår väl att det inte gick ihop sig. Så jag hoppas hans tilltag inte var så farligt!

Mellan jul och påsk kommer fasta. Och inte skadar det om vi drar in litet på konsumtionen för att komma i vårkläderna med den äran, även om vi inte precis lever på fisk och bröd, som forna tiders sed var.

För solen den skiner och vårmodet blommar redan. Hattarna slår ut med liljekonvaljer, marguriter, ormbunksblad och sädesax. Små hättor och rullande kvarnhjul, att sätta på nacken. Klänningarna blir blå, orange — blekgula eller karamellskära till ljusaste nyponblom. Detta kombineras med lindblomsgrönt och gråbeige.

Ljust och mörkt, smalt som höftutbyggt med rosetter. Men först och sist skall man likna en geisha. Hur många sådana vi skall få se i sommar det skall bli spännande.

Dior liknar i år kvinnan vid en amfora. De där otroligt vackra urnorna hos etruskerna. Vet man vad de använts till känner man sig först en smula chockad och stött, men sedan kanske i alla fall en aning smickrad. Amforan var ett kultiskt kärl och avsett för den döda kroppen att nå paradiset i. Den som inte tror mig kan läsa "Stjärnornas testamente" som biblioteket påpassligt införlivat med samlingarna. Men det är ingenting för folk med svaga nerver. Hårdkokt att njuta och begrunda.

Inte bara vi själva, också våra hem skall blomma. Det är omplanteringstid för våra rumsväxter. Vänd upp och ner på krukan, knacka den lätt i botten. Gör ren krukan genom att lägga den i vatten över natten, så att salterna dras ur. Växterna i vatten över natten också, det mår de flesta bara bra av. Skär så av en cm av rotsystemet om det fyllde krukan helt. Plantera i garantijord för de mera krävande blandad med hornspån, för de "sparsmakade" sand. Lägg jorden utan luftbubblor men packa den inte. Ge sparsamt med vatten första veckan och näringslösning först veckan därpå.

Så ett par tips för slingerväxtälskarna. Den som vill ha kraftiga krasseplantor kan förgrodda fröna mellan ett par läskpapper, stoppa dem tätt i en kruka när groddarna är en cm. långa. Skola dem sedan och sätt ut dem så fort frosten är borta. Troligen någon gång i mitten på april. De blommar på så sätt fortare och rikligare.

Vinrankor är roliga att ha som inneväxter. Odlar man den för druvans skull skall man köpa rotstockar. Tycker man om den för dess vackra växtsätts skull stoppar man ner många vindruvskärnor i en kruka med ett tunt jordlager ovanpå och vattnar försiktigt några veckor. Det blir små plantor nu som inte ser så mycket ut för världen, som kanske vissnar ner i höst och lämnar några små groddknoppar efter sig. Den står som död. Men strax efter jul spricker en knopp och rankan rännер i väg med en otrolig fart. Välj den kraftigaste!

Den kan bli flera meter om man har tur. Vill man ha den grenig och inte så lång, viker man försiktigt toppen. Den vissnar då ovanför vikningen utan att förlora sav, och växer vidare lika kraftigt åt sidorna i stället. När den på hösten vissnat ner, beskäres den en à två cm ovanför groddknopparna. Jorden skall vara sandblandad. Omplanteras på våren.

Medan vi väntar på vivorna prunkar kanske en tulpanbukett på bordet. Flika ett kryss i var och en, linda tidningspapper runt dem och lägg dem med en låg träkloss "under huvudet". Fyll på vatten jäms med träklossen. Tag upp dem efter någon timme. En ettöring och en kvarts sockerbit hjälper till att hålla dem raka. Detta med en kvarts sockerbit är inte "snålhet". För hög sockerhalt i vattnet höjer osmotiska trycket i cellerna och spräcker dem. Det har motsatt verkan till det man vill ernå. Upprepa behandlingen när de böjer sig.

Allt till lyst och glädje!

"Framstående män som lyckats här i livet" skryter ofta med att deras fäder varit "vanliga, hederliga arbetare", men var finns de framstående män som lyckats här i livet, som skryter med att deras söner blivit vanliga, hederliga arbetare?

Arbetsgivaren

Prat om mat

Vårprimörerna pocka på sin plats men först kanske en god mustig *köttfärspudding* för de kalla dagar vi ännu få påhälsning av. Gör ett gott fast potatismos dagen innan. Fräs köttfärs av smet gjord som till köttbullar med ett par gula finhackade lökar. Häll över ketchup och något paprika och smaka av väl. Smörj en form. Varva den med potatismos — köttfärshack och — potatismos. Strö rivebröd över och in i varm ugn. Späd med en halv dl. tunn grädde matskedsvis tills den har fått en fin brun skorpa (15 min.—30 min.)

Servera konserverade bönor och sallad och lingonsylt ev. också helstekt lök till.

Rabarbergryta

Efterrätt till detta bör vara något riktigt lätt och friskt. Låt oss prova den fina mjälla rabarbern. Skär den fint och tunt och varva ner den i en eldfast gryta med ett par msk. smör. Låt den sakta puttra mjuk och späd endast så mycket att den inte går torrt. Lägg ett tunt lager socker över och smaka av när den börjar bli färdig. Sockermängden är beroende av vilken sort rabarber man får. Servera ljummet med tunn kall grädde. Små kex passar bra till. Eventuellt också hackade hasselnötter att strö över.

Fiskaladåb till söndagsmiddagen:

1—1 1/2 kg. fisk t. ex. torsk, gös, vitling, sik, lax eller flera sorter alltefter lägenhet rensas och kokas i 1 1/4—1 1/2 l. vatten med 1—3 msk ättika, en skivad gul lök, 1 msk salt, 1 lagerblad, 10 vit- och kryddpepparkorn.

Till gelét tages 1 l. fiskspad, 3 msk gelatin. 2—3 äggvitor. Garneras med sallad, räkor och ett eller två hackade ägg.

Mät fiskspadet, vispa upp äggvitorna, häll i gelatinlösningen efter ett ordentligt uppkok av spad och äggvitor. Sila upp genom en väl urvriden silduk. En sköljd form varvas med gelé, som får stelna, fisk, räkor, ägg i vackert mönster Sist resten av geléet som förvarats i ljumt vattenbad.

Låt den stå kallt för att stelna riktigt. Lossa försiktigt runt kanten. Sätt den ett ögonblick i hett vatten och stjälp upp. Servera med citronsås med dill, remuladsås med färsk gurka eller pepparrot i gräddfil och små färska potatis till. Speciellt god är *sjuryggen* (stenbiten) lagad på detta sätt. Det är en anskrämligt ful fisk och man bör nog begära hjälp med rensningen i fiskaffären om det skulle dyka upp något sådant där. Den blir laxröd vid kokningen, då det också bör vara dill och citron i koklagen.

Kanske det skulle smaka med *mandelrabarber* till detta.

Mördeg: 2 hg. smör eller margarin, 2 ägg-gulor, 1 hg. socker, 2 1/4—2 1/2 hg vetemjöl.

Arbeta ihop degen och låt stelna på kallt ställe. Provgrädda. Blir degen för fast kan man sätta till litet grädde eller vatten. 225—235°

3/4 kg rabarber

1 1/2 hg. socker 2 dl. vatten. Rabarbern kokas mjuk och får kallna. Silas.

Mandelmaräng: 3 äggvitor, 1 1/2 hg socker och 1 hg. mandel. Äggvitorna vispas och sockret iröres. Sist det mesta av mandeln hackad eller mald och resten sparas att strö över.

Degen kavlas tunt. Kläd en form med den. Lägg i rabarbern. Lägg locket på om ni inte använder mandelmarängen till. Används den räcker degen till en större paj. Mandelmarängen spritsas då över i stället när degen blivit guldgul, och får ta ton i svag ugnsvärme. (100—125°)

Serveras med den frånsilade saften, grädde eller vaniljesås. En härlig vaniljsås blev jag bjuden på för litet sedan, gjord på vaniljsåspulver vispat i kall mjölk och med 1 dl. tjock grädde tillsatt.

De bästa semlorna:

1 dl. grädde (tjock till extra fint) 1 dl. vatten. 75 g margarin, 1 ägg 2 msk socker, 35 g jäst, 1 tsk socker och 500 g vetemjöl.

Grädde och vatten ljummas med fettet. Jästen utröres med socker. Ägg och socker vispas kraftigt i degfatet. Allt arbetas smidigt. Får jäsa. Degen upptages och arbetas på bakbord mycket väl. Gör 18 bullar (ev. fler mindre), doppa dem i mjölk eller ägg och i socker. Låt jäsa på plåt. Sätt ugnen på högsta temp. grädda 3 till 6 min. Efter avsvalning klippes ett kryss i dem. En bit mandelmassa stickes i och grädde spritsas så att de se ut som utslående näckrosor. Man kan också på traditionellt vis skära locket av dem, blanda litet av inkrånet med mandelmassa och grädde och lägga tillbaka det igen. Sist en gräddtopp. Locken på och siktat florsocker över.

Lekskolans mandelmassa:

En stor sats fin och hållbar mandelmassa i början av fastan lönar sig att göra. Visst kan man halvera den om man så tycker.

Koka en deg av 1 1/2 dl. vatten, 1 1/2 dl. mjöl och 50 g. margarin. Vatten och smör kokas upp. Mjölet doftas i och röres tills degen släpper grytan. Mal 3 hg skållad mandel tillsammans med 7 hg. florsocker och knåda så in det i degen.

Margareta.

Blåsorkestern

Att vi skulle bli arvtagare vid nittiofem års ålder var nog det mest oväntade, som vi kunnat tänka oss inträffa för blåsorkesterns del. Den saligt hädangångne är KF:s Blåsorkester. Arvet består av notställ och noter. Goda arrangement av all slags musik för blåsorkester. Vi är verkligen mycket tacksamma. Denna komplettering av vår repertoar gör oss förmodligen till innehavare av ett notbibliotek som ingen annan amatörmusikkår i vårt land kan visa upp maken till. Givetvis är det inte bara att stoppa in noterna utan genomgång och katalogisering. Åhnej, det är mycket arbete som vår notmarsk med hjälp av undertecknad har att klara av innan arvet är bärgat på rätt sätt. Men det är ett roligt arbete. Naturligtvis är det beklagligt att KF:s Blåsorkester vid endast trettiotre års ålder känt sig tvungen att lämna in, men så bistra tycks tiderna vara för kollektiv aktivitet av i synnerhet detta slag, att vi bara kan hoppas att inte själva behöva komma i samma predikament. Som en kuriositet kan nämnas att denna blåsorkester hade redaktör Axel Gjöres, sedermera folkhushållningsminister och generaldirektör, som sin förste ordf. Enl. protokoll var han förresten självskriven sådan, och mycket aktiv f. ö. Nå, vi är inte nog initierade för att skildra KF:s Blåsorkesters öden och äventyr, men vi tackar den eller de som tänkt på oss, när det gällde de efterlämnade tillgångarna, och vi tackar Gösta Dahlberg, som förmedlat desamma.

Sven Thorild.

Skolträff

Lördagen den 23 januari samlades Fröken Blombergssons Skolklass, nu 60-åringar till möte på Värdshuset. Arrangörerna hade ordnat en trevlig middag och stämningen blev mycket gemytlig redan från början. Det var roligt att träffa sina skolkamrater efter nära femtio år. Först var det svårt att känna igen de flesta, men när man hört namnen så klarnade det så småningom och man kom väl ihåg en del episoder från skoltiden. Det talades gamla minnen och drogs historier från den tiden. Två trevliga filmer från fabriken och samhället från åren 1919 och 1939 visades också. Tiden gick fort i trevligt sällskap och vid 12-tiden var det dags att bryta upp.

Ett hjärtligt tack till arrangörerna för en lyckad fest.

G. B.

Anders Sten. Agnes Andersson (Svan) Nils Kock. Sven Lundin. Fred. Öberg
Greta Ankarblom (Jaensson), Ragnhild von Schoultz (Carlsson), Ebba Ahlkvist (Pettersson), Anna Gehlin (Trygg), Karin Andersson (Hagberg), Greta Carlsson (Lindell), Ester Larsson (Magnusson) Svea Nilsson (Scholtze) Astrid Neuman (Svensson), August Eriksson.
Alma Bengtsson (Gustafsson), Anna Bäckström, Ruth Axelsson (Andersson) Elin Stomberg (Stålkrantz), Edith Lorang (Johansson), Greta Blomqvist, Märta Boman (Andersson).
Josef Pettersson, Märta Gillberg (Larsson)

På tal om kvinnolöner

"Kvinnolönernas öde har hittills varit att bordläggas i alla instanser men vi har kommit fram till det historiska ögonblick, då man direkt föreslår att kvinnolönerna skall tas bort i avtalen.

Arbetet och inte könet skall skrivas i paragraferna och någon gång i mars-april kommer vi att få veta, om frågan kan lösas i samförstånd.

Förutsättningarna för att vi skall kunna lösa det här problemet är att vi får männen med oss, eftersom kvinnorna bara är 22 procent av LO:s medlemsantal.

LO:s kvinnoråd har under tolv år med gott resultat arbetat för större aktivitet bland kvinnorna, men det är kanske också dags att sprida mera upplysning bland männen, eftersom de ju är våra förhandlare.

Jag vill betona att det är inte meningen att vi på något sätt skall försöka att blåsa upp till strid mellan män och kvinnor, utan här är det frågan om att lösa ett gemensamt problem.

Därmed inte sagt att inte männen fortfarande i viss mån lider av traditionellt eftersläpande fördomar, men det motstånd som funnits bland våra egna kamrater har i stort sett brutits ned.

Överallt i världen håller man på att arbeta med frågorna kring kvinnans ställning i arbetslivet efter i stort sett samma linje som vi gör, och det står klart att kvinnorna inte längre kommer att acceptera att man på något sätt diskriminerar dem i produktionsapparaten."

Sigrid Ekendal i FCO-Kontakt

Kvinnan på entreprenad

Det har sagts att kvinnans stora frånvaro utgör hinder för likalön. Hur vore det att i alla fall göra något åt saken och börja med de få ställen där det förekommer samma arbete? Kanske genom att beräkna medelfrånvaron för männen och stipulera att de kvinnor som ligger under denna gräns t. ex. varje kvartal tillerkändes skillnaden mellan den manliga och kvinnliga lönen. Säkert skulle denna utbetalning visa sig lönande genom inbesparad sjukpenning, ersättare med mindre arbetskapacitet än den vana arbetskraften och därmed ökad produktion. Kvinnor med barn skulle kanske kunna använda detta överskott till hemhjälp de dagar barnen är sjuka. Kunna gå hemifrån med lugnt samvete.

Det har sagts att det är dyrare för mannen att leva än för kvinnan. Visst har han det svårare att klara kläder och matlagning. Men det skall väl inte premieras. Lär pojkarna laga mat och vårda sina kläder! Detta är visserligen ingen lätt sak att få dem till, men det skadar inte alls.

Är det så illa att lönehöjningarna i dagens läge minskar exporten, då bör alla lönehöjningar, även de manliga stoppas. Så illa går det nog inte. Industrien har alltmer fått lägga an på kvalitetsvaror och ställa om sig att producera vad som verkligen behövs.

Sverige är ett föregångsland när det gäller den sociala standarden. Varför skulle vi inte vara det också när det gäller kvinnans ställning? Kvinnorna används inte att lämpa kol och lossa båtlaster här, vilket lär förekomma i andra länder. Den sortens likhetstecken är ingenting att sträva efter. Men kan inte snabb uppfattningsförmåga, precision och fingerfärdighet uppskattas lika väl som styrka?

Är det verkligen så viktigt att ungdomen får full lön första åren? Är det inte viktigare att vuxna kvinnor med barn och dubbelarbete får det handtag de så väl behöver.

Kvinnolönen kommer ju inte bara kvinnan till godo om hon är medlem av en familj, och hur många arbetande kvinnor är inte det. De är kanske till och med familjeförsörjare!

Ibland undrar jag om standardhöjningen i form av bil och TV verkligen varit någon standardhöjning för kvinnan. Kanske vi sett mindre antal stressade ansikten runt oss, om det inte ansetts: "Alla andra har det — vi måste också ha det." Och så går hon och skaffar sig en anställning, för på mannens lön allena går det inte. Litet då och då hör man i spårvagnen eller affären något som liknar det här. "I natt kom jag inte i säng förrän ett. Man kommer efter ibland med kläder och sånt, när man jobbar." För en del står det fritt att välja, för andra är det hårt nödtvång, och de gör det med den äran. För deras skull borde det hållas hårt på likalönsprincipen. Arbetstiden kostar henne mer kraftansträngning genom att hemarbetet blir lidande på det. Vore det då inte rimligt att det betalades lika med mannens.

Margareta

På väg från jobbet

Nu samlar vi in pengar, som huvudsakligen skall användas till fackliga skolningsprojekt i "underutvecklade länder". Glädjande nog för dem, som tycker om den varma fulltonigheten i ordet INTERNATIONALEN, tycks intresset för insamlingen vara gott. Månne solidaritetsbegreppet förvandlats till instinkt? I dessa dagar, då de flesta mest sysslar med att skaffa sig det allra senaste skriket i förnöjelse- eller bekvämlighetsväg, är det ju annars ganska lätt att föreställa sig arbetskamrater, som — lik den snålrike mannen — stänger sitt hus för de behövande. Eller kanske ännu troligare — som av ren okunnighet, ren enfald, ren misstänksamhet ställer sig avvisande.

Det skulle alltså, när det gäller nämnda insamling, inte alls förvånat mig om någon jobbarkompis viftat med kalla handen åt LO- och TCOparollen om ett gott insamlingsresultat. Nej, men istället är det så mycket mer förvånande, att så många tycks förstå den igångsatta aktionens utomordentliga vikt och betydelse utan att s.a.s. ha satt sig in i vad saken gäller något närmare.

I övrigt finns det inte så mycket att förvåna sig över just nu. Levnadskostnaderna ökar normalt för varje år, och reallönen sjunker lika normalt. Hockey-Bockey spelas på Ekvallen. Det är den enda idrott jag går in för, som åskådare förstås. Den är rolig. Sanitet vinner alltid. Av någon anledning gör dom det. Helt riskfri är inte denna skridskolek. Förra året knäckte Karl-Erik ett revben och i år var det Affes tur. — På tal om revben så är ju Eva en produkt av ett manligt sådant. Borde man inte betänka detta, när man ställer sig avvisande mot likalönsprincipen och kvinnans rätt till vissa ämbeten? Nå, det har gått framåt med förståelsen i detta avseende. En gång i den mörka medeltiden satt ett kyrkomöte och diskuterade på fullt allvar om kvinnan överhuvud taget skulle räknas som en mänsklig varelse. Trots att "revbensfödelsen" klart och oemotsägligt bevisar, att kvinnan inte bara är mannens jämlike utan jämväl måste betraktas som en förbättrad upplaga av honom! Det skulle kanske inte skada att erinra om kvinnans stamtavla under de pågående avtalsförhandlingarna?

Gubben

Fritt Forum

Behövs en bilklubb?

Vi har ju en massa klubbar och föreningar i Gustavsberg för alla möjliga intressen men ingen för bilägare. Har bilägare inga gemensamma intressen? Inga klagomål på samhällets service? Inget behov av att fostra varandra till ömsesidigt hänsynstagande i trafiken och på P-platserna? På P-platserna, ja! Själv är jag inte bilägare men min vän E. är det, och jag kände med honom när han för tredje gången på samma dag fick skyffla bort snö från parkeringen vid Hästhagsv. för att kunna köra in sin bil. — I kväll ska jag ut igen och jag ger mig sjutton på att det står en annan bil här då, så jag får nog skyffla i natt igen. — sa' han förtrytsamt. Och så blev det! När han kom hem på nattkröken, fick han skyffla in bilen igen. Alltså! Fram för en annan ordning!

Vän av ordning!

Apropå "17 punkter om kvinnliga präster"

Det bestämdes på ett kyrkomöte att kvinnan har en själ. Det låter paradoxalt att det skulle behöva bestämmas. Det ligger förvånansvärt nära vår tid. Man skulle tro att vi avlägsnat oss så mycket från medeltiden att tabuföreställningar gentemot kvinnan inte längre förekom.

Ännu är kvinnans själ inte jämngod med mannens. Inte så fullvärdig att hon bör användas till konfirmationsläsning trots goda erfarenheter från församlingsassistenterna. Kvinnor med teol. kand.

Inte heller anses hon lämplig att medla i äktenskapstvister. På detta område har länge kvinnliga advokater verkat. Borde inte en kvinnlig präst ha minst lika stora utsikter!

Hon är inte värdig att inför altaret säga förlåtelsens ord från den Herre hon valt att tjäna. Man undrar om Guds ord verkligen inte är mera värt, än att det försämras, om en kvinna uttalar det.

Hur är det det står? Varhelst två eller tre av eder äro församlade i mitt namn, där är jag mitt ibland eder. Vad betyder det då vem som beder, bara det sker i rätt anda.

Detta tal om kvinnans orenhet. Det är något som förekom på den tid bibeln skrevs. Bibeln är en blandning av tro och historiska fakta ända från före hedenhös. På den tiden fanns det inga badkar! Människans kärleksbud, den eviga sanningen som bär, det är bibelns kärna. Den skall vi hålla oss till och leva efter (detta stämmer också med Rom. 12:2) "Skicken Eder icke efter denna tidsålders väsende utan förvandlen eder genom edert sinnes förnyelse, så att i kunnen pröva vad som är Guds vilja."

Mot denna kärna reser sig de 17 punkterna så det knakar i fogarna. Och låt det knaka i det hårt dogmatiska väldet. Reformationsdags mina herrar!

När har kyrkan varit mer i behov av en innerlig och varm religion än just nu när atomkriget så att säga hängt i luften. De kvinnliga kandidaterna man sett tycks i detta avseende inte vara något att klaga på. Har kyrkan råd att avstå från att ta dem helt och fullt i sin tjänst?

"Lekmannen skall besinna sitt ansvar inför dem som lida förföljelse och ekonomiskt avbräck för sin trohet mot Gud" står det.

Det är några som just nu utsätts för detta och det är de kvinnliga prästkandidaterna, om dessa olyckliga 17 punkter kommer att följas.

Vill ni se en präst i mammaklänning har det frågats. Är inte prästkåpan inte bara bokstavligen så vid att den kan rymma även en blivande mor. Om inte finns det tjänstledighet för kvinnor i andra yrken, så varför inte även för prästen. Begär för övrigt aldrig manliga präster tjänstledighet, är de aldrig sjuka eller borta från sin tjänst? Försöker vi inuti prästkåpan se en medmänniska i stället för bara en man eller kvinna kommer vi kanske längre på gemenskapens väg.

Vem kan sätta sig till doms över vem Vår Herre behagar kalla. Han må kalla en biskop eller en kvinnlig präst. Gränsen mellan manligt och kvinnligt umgänge med Gud finns den verkligen? Kan någon säga var den går?

Margareta.

Tack från Grekland

Från Arbetarekommun och Kvinnoklubben i Saloniki har i dagarna kommit ett brev med ett hjärtligt tack för de 281 kronor, som ställdes till fru Economous disposition genom en insamling på fabriken. Det räckte till 150 leksaker åt 150 barn, och de delades ut vid en fest, som kallades "Den svenska julgranen" den 10 januari. I nästa nummer ska vi ge ett referat och bild från sammankomsten bland de många barnen till arbetslösa kolleger i Grekland.

Tack!

För vänlig hågkomst på min 85-årsdag vill jag framföra mitt varma tack till vänner, grannar och pensionärsföreningen.

Erik Fagerström

Ett hjärtligt tack för all vänlig uppvaktning på min 50-årsdag.

Astrid Mattsman

Till Gustavsbergs fabriker, lantarbetarefackför., verkstadsklubben på badkar och alla vänner ett varmt tack för hågkomsten på min 60-årsdag.

Adolf Lindskog

Ett hjärtligt tack för vänlig hågkomst på min 50-årsdag.

Sture Liljekvist

Mitt varma tack till alla som uppvaktade mig på min 50-årsdag.

John Söderman

Då jag inte personligen kan nå alla som så vänligt uppvaktade mig på min 60-årsdag och gjorde den till ett oförgätligt minne, vill jag genom Gustavsbergaren till alla och envar överbringa mitt varma tack.

Artur Teglund

För all vänlig hågkomst på min 70-årsdag vill jag till chefer, arbetskamrater, Idrottsföreningen, Pensionärsföreningen, släkt och vänner framföra mitt varma tack.

Nils Box

Ett hjärtligt tack för all vänlig uppvaktning på min 70-årsdag.

Hjalmar Hoffman

Ett hjärtligt tack till fabriksledning och arbetskamrater för all uppvaktning på min 60-årsdag.

Uno Hultgren

Till Gustavsbergs Fabriker, arbetskamrater och Pensionärsföreningen frambär jag härmed mitt varma tack för de vackra blommorna vid min makes, Konrad Strömberg, jordfästning.

Vera Strömberg

För allt vänligt deltagande vid min makas, Ester Englund, bortgång och för den vackra blomstergärden vid hennes jordfästning ber jag att till fabriksledning, arbetskamrater, grannar och vänner få frambära mitt vördsamma tack!

Gunnar Englund

Födda

1959

16/11 *Inger Birgitta* d. t. John Percy Gelin och h. h. Birgit Maria f. Johansson.

1/12 *Jan Ingemar* s. t. Doede Vijnja och h. h. Anna Elisabet f. Vikström.

9/12 *André Fiore Crister* s. t. Gian Luigi Marian och h. h. Siv Inga Linnéa f. Gustafsson.

12/12 *Kenneth Aulis* s. t. Urpo Aulis Petter Vartiainen och h. h. Solveig Kristina f. Vikner.

23/12 *Christina Maria* d. t. Sven Fritjof Carlberg och h. h. Kerstin Margareta f. Johansson.

30/12 *Ulf Björn* s. t. Björn Magnus Bergström och h.h. Kerstin Margareta f. Karlsson.

1960

6/1 *Helmi Elisabeth* d. t. Carl Hans Elfving och h. h. Maila Sisko Linnéa f. Giss.

10/1 En son till Nils Linus Nordmark och h. h. Merit Anne-Marie Birgitta f. Alfsson.

11/1 *Marlene Elisabeth* d. t. Gustaf Harry Johansson och h. h. Elsa Marianne f. Westerlund.

13/1 En dotter t. Angelo Gatti och h. h. Anita f. Orvokki.

Vigda

1959

28/11 Luciano Benassi och Doris Margareta Wallin

12/12 Bo Helmer Persson och Rut Inger Lingman

19/12 Karl Åke Lövgren och Rut Marianne Jansson.

31/12 Hans Georg Belin och Ester Birgitta Lindroth.

31/12 Stig Evert Leopold Pettersson och Birgit Rut Elisabet Westöö.

1960

5/1 Åke B:son Sjögren och Monica Hallin

6/1 Tore Gunnar Jonsson och Eleonore Elisabet Thörne.

9/1 Erik Lennart Metäll och Barbro Ingegerd Elgstrand.

16/1 Jan Olov Wahlstedt och Anna-Greta Bergman.

Döda

1959

3/12 Sten Erik Borgenstam å förs. *46 år.*

6/12 Fru Astrid Valborg Frank f. Svensson, Farsta, *45 år.*

1960

9/1 Fru Gertrud Teodora Sofia Johansson f. Granat h. t. fabr. arb. Frans Oscar Johansson, Mariag. 5 *69 år.*

13/1 Väg. arb. Johan Martin Ström Mörtnäs 1:385 *56 år.*

14/1 Änkefru Signe Maria Söderberg f. Karlsson, Höjden *69 år.*

15/1 F. slamhusarb. Per Johan Reinhold Eriksson, åld.hem. *76 år.*

23/1 Förre byggnadssnickaren Bernhard Emanuel Andersson, Aspvik 1:166 *79 år.*

H. A. Pettersson i Walnut Creek, USA, och flera av våra vänner i Amerika, är ledsna att de inte fått Julnumret. Vi beklagar djupt. Genom ett förbiseende av vår distributör kom hela Amerika-packen inte i väg förrän fram på nyåret. Men vi ska rätta till oss!

Fridolf Mårsjö, förr Johansson, Sundsvall, prenumererar på Gustavsbergaren och hälsar alla bekanta. Vid ett besök för en tid sedan blev han varse den stora förändring som skett i samhället. I en Gustavsbergare för 1958 fann han sig själv på ett kort från 1908 bland spänstiga grabbar i gamla kyrksalen-gymnastiklokalen, varifrån han minns Albin Åhbergs energiska arbete. Det är glädjande att påminna sig gamla Gustavsberg, skriver han.

Axelia Bengtsson i Sysslebäck, noterar att det går framåt i Gamla Gustavsberg, men vill se mera i tidningen av idrott. Läser allt och tycker att tidningen är bra.

Ing-Britt Sundin, Lersjöfors, ger en välkomstblomma till Edla-Sofia, och tackar för ett fint julnummer.

Eric Sandin, Hudiksvall, sänder sin hälsning med en förhoppning att Gustavsbergaren skall bestå.

Ruth Nilsson, Älta, *John Johansson*, Stockholm, *W. Eriksson*, Stockholm, *Ebba Elius-Carlsson*, Stockholm, *Hildur Andersson*, Stockholm, *E. V. Andersson*, Stockholm, *Astrid Forslund*, Johanneshov, *Sven Kindblom*, Ludvigsberg, *Svea Karlsson*, Bromma, *Hilma Pettersson*, Nacka, *Sven Möller*, Stockholm, *O. Johansson*, Stockholm, *Hugo Karlsson*, Upplands-Väsby, *Elsa Ericsson*, Vårgårda, *C. V. Hellqvist*, Stockholm, *Lisa Andersson*, Bryinge, är några exempel på trogna prenumeranter, som med nyprenumerationen sänt tack och god fortsättning till Gustavsbergaren.

Tack ska ni ha!

Red

LUMA 23"
60-talets TV

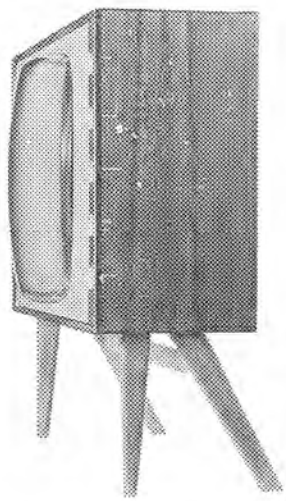

– mer än tidsenlig, den är framtidsenlig.

Formgiven av Stig Lindberg.

Har **PANORAMA**-skärm,

som ger **23" bild** med **21" skärpa** och visar **hela bilden** som TV-kameran ser den, **utan avmaskningar;**

som är planare och ger vackrare bild med **bredare tittvinkel;**

som har **splitterfritt skyddsglas** (samtidigt kontrastfilter) direkt förenat med bildröret.

Ställbar i vertikalplanet; vare sig Ni sitter högt eller lågt kan Ni se bilden vinkelrätt.

Naturligtvis kan Ni få Lumorama på LÅNEKÖP.

Pris med oms inräknad 1.598:-

Konsum
Möbelbutiken
Gustavsberg

Konsumkvittot ger återbäring och mycket mer

..."mycket mer" är bl a EGEN PRODUKTION

De här märkesvarorna har bidragit till en för konsumenterna gynnsam pris- och kvalitetsutveckling. De är exempel på produkter som tillverkas i hushållens egna fabriker. På detta sätt har hushållen i samverkan skaffat sig kontroll över såväl pris- som kvalitetsfrågor.

Det ger en trygghetskänsla.

I denna anda av ansvarskännande arbetar vi för en

FRAMTID UTAN GRÄNSER

Till Er, som ännu inte är medlem:

Det är lätt att bli medlem i Konsum · Ni samlar helt enkelt konsumkvittona och lämnar in dem vid årets slut · Det kostar ingenting · Inget köptvång · Ränta på insatserna · Full frihet att säga upp medlemsskapet och få insatserna tillbaka · Börja nu att spara kvittona — de är värdepapper.

Konsum Gustavsberg
Fruvik · Lagnö · Grisslinge

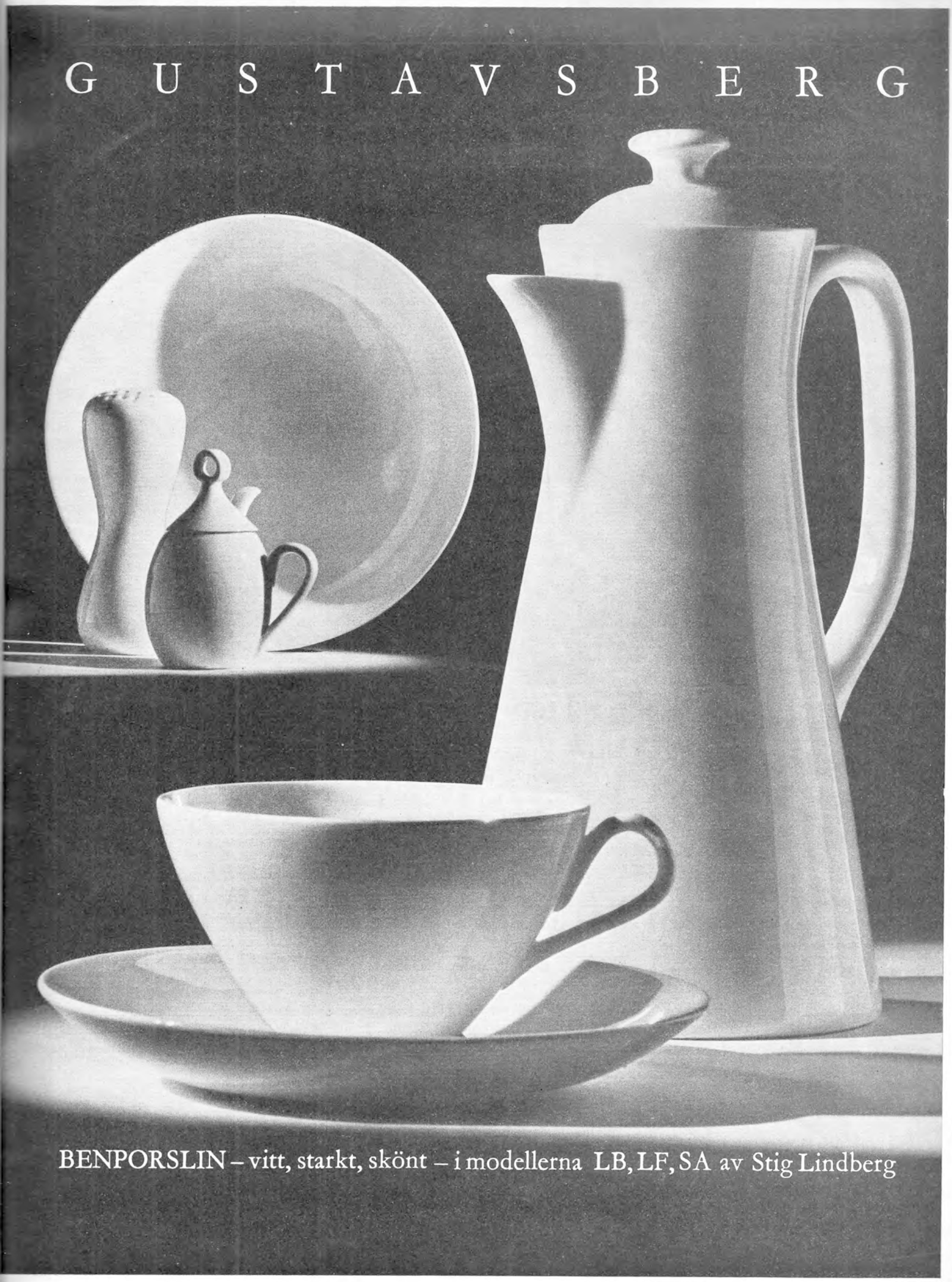
G U S T A V S B E R G
BENPORSLIN – vitt, starkt, skönt – i modellerna LB, LF, SA av Stig Lindberg

Pris 1: —